



SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEK PUBLICZNYCH WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO W 2012 r.

Sprawozdanie zostało opracowane na podstawie danych statystycznych przesłanych do Głównego Urzędu Statystycznego, danych liczbowych zebranych przez Książnicę Pomorską na potrzeby Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz sprawozdań opisowych bibliotek z terenu województwa. Sprawozdań nie nadesłały biblioteki z Lipian, Suchania i Świerzna.

W czwartej edycji Konkursu „Biblioteka Roku”, tytuł **Biblioteka Roku 2012** w kategorii miejscowości powyżej 15 tys. mieszkańców otrzymała **Miejska Biblioteka Publiczna w Gryficach**, a w kategorii poniżej 15 tys. mieszkańców **Miejska Biblioteka Publiczna w Bornem Sulnowie**.

I. STAN I STRUKTURA BIBLIOTEK PUBLICZNYCH. STATUS FORMALNO – PRAWNY BIBLIOTEK

1. Liczba placówek bibliotecznych (biblioteki i filie)

	2011 r.	2012 r.
ogółem	376	371 (-5)
miasto	137	138 (+1)
wieś	239	233 (- 6)

W 2012 r. w województwie zachodniopomorskim 47 placówek bibliotecznych (bibliotek i filii) działało w strukturach ośrodków kultury (-4). Jedna z bibliotek oddzieliła się od ośrodka kultury i została samodzielną instytucją kultury, pozostałe 3 placówki uległy likwidacji. Placówek publiczno-szkolnych było 15 (+1). Nadal 29 placówek działało w innych strukturach np. Urzędu Gminy, Gminnego Zespołu Oświaty i Kultury, Centrum Oświatowo - Kulturalnego, Zakładu Budżetowego Oświaty i Kultury, Gminnego Zespołu Oświaty, Kultury i Sportu.

2. Liczba bibliotek

Liczba bibliotek publicznych województwa zachodniopomorskiego na koniec 2012 r. uległa zmianie w stosunku do roku poprzedniego i przedstawiała się następująco:

- 1 biblioteka wojewódzka,
- 1 biblioteka powiatowa, której organizatorem jest starostwo powiatowe,
- 3 biblioteki w miastach na prawach powiatu,
- 8 bibliotek w gminach miejskich,
- 54 biblioteki w gminach miejsko - wiejskich (+1),
- 55 bibliotek w gminach wiejskich (-2).

Do końca 2011 roku w gminie wiejskiej Świdwin funkcjonowały 4 gminne biblioteki publiczne z których żadna nie była instytucją kultury. W 2012 roku biblioteka w miejscowości Kluczkowo została zlikwidowana, w związku z tym gmina Świdwin posiada 3 biblioteki publiczne nie będące instytucjami kultury. Zmiana administracyjna statusu gminy Tychowo (uzyskanie praw miejskich) spowodowała zwiększenie liczby bibliotek w miastach o 1 placówkę, a tym samym zmniejszenie o jedną na wsi.

W **114** gminach województwa zachodniopomorskiego w 2012 r. działały **122** biblioteki publiczne (**66** w miastach i **56** we wsiach).

Gminy wiejskie Wałcz i Sławno nie prowadzą bibliotek publicznych.

3 . Liczba filii bibliotecznych

	2011 r.	2012 r.
ogółem	253	249 (- 4)
miasto	72	72
wieś	181	177 (- 4)

W miastach zlikwidowano jedną filię Miejskiej Biblioteki Publicznej w Wałczu, utworzono natomiast na bazie przejętej Filii Biblioteki Pedagogicznej - Filię Białogardzkiej Biblioteki Publicznej. We wsiach zlikwidowano 4 filie: w Międzywodziu (Dziwnów), Łosońnicy (Resko), Starogardzie (Resko), Ławach (Myślibórz). W sprawozdawczości GUS wykazano 3 nieczynne placówki biblioteczne.

Łącznie w 2012 r. w woj. zachodniopomorskim zlikwidowano sześć placówek bibliotecznych: 1 bibliotekę we wsi i 5 filii bibliotecznych (1 w mieście i 4 we wsiach). Powstała natomiast jedna placówka biblioteczna - filia w mieście.

4. Filie i oddziały dla dzieci

W województwie zachodniopomorskim funkcjonowały 52 (-2) oddziały i 5 filii dla dzieci. Zmniejszenie liczby oddziałów było w obydwu przypadkach spowodowane koniecznością wprowadzenia scalonego księgozbioru bibliotek do systemu Mak+, a księgozbiór dziecięcy jest nadal dostępny dla czytelników. We wsiach mieści się 8 oddziałów dla dzieci. Pozostałe oddziały i wszystkie filie zlokalizowane są w miastach.

5. Punkty biblioteczne

	2011 r.	2012 r.
ogółem	101	101
miasto	23	21
wieś	78	80

6. Status organizacyjny bibliotek

Liczba bibliotek posiadających status instytucji kultury w woj. zachodniopomorskim nie uległa zmianie w stosunku do roku 2011. Spośród funkcjonujących 96. bibliotek o statusie instytucji kultury, 19 było połączonych z ośrodkami kultury. W województwie nadal funkcjonuje 26 bibliotek nie będących instytucjami kultury. Biblioteka Szkolno – Publiczna w Ińsku nadal działa w ramach Centrum Oświatowo - Kulturalnego, które jest zarejestrowane jako instytucja kultury.

Gminy Rewal, Szczecinek oraz Świdwin mają więcej niż jedną bibliotekę. Biblioteki te działają na równorzędnych zasadach i nie są instytucjami kultury.

W gminie Ińsko, Krzęcin i Rewal nadal funkcjonują biblioteki publiczne połączone z bibliotekami szkolnymi.

7. Budżet bibliotek

Budżet od organizatora w zł	Środki pozyskane od podmiotów publicznych w zł	
	ogółem	w tym MKiDN
55 696 066	3 607 017	2 105 368

Dotacja od organizatora wzrosła w stosunkowo niewielkim stopniu (około 1,5 mln zł) w odniesieniu do roku 2011, natomiast środki pozyskane od podmiotów publicznych (w tym z funduszy europejskich) wzrosły niemal dwukrotnie. Od Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego zachodniopomorskie biblioteki publiczne otrzymały kwotę 2 105 368 zł, w tym zakup nowości wydawniczych 862 369 zł.

Samorząd wojewódzki oraz samorządy powiatowe na działalność bibliotek przeznaczyły ponad 1 mln zł. Z funduszy europejskich biblioteki pozyskały 766 tys. zł. W ramach Programu Wieloletniego Kultura+, priorytet „Infrastruktura bibliotek” Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

przeznaczyło kwotę 1 250 197 zł a Urząd Marszałkowski 710 tys. zł. Pomimo, że daje się zaobserwować duży wzrost aktywności bibliotek w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych, środki na działalność podstawową są dla wielu bibliotek niewystarczające.

II. INWESTYCJE, MODERNIZACJE, ZMIANY W INFRASTRUKTURZE BIBLIOTEK PUBLICZNYCH

W ramach Programu Wieloletniego Kultura+, priorytet „Infrastruktura bibliotek”, Książnica Pomorska ściśle współpracuje z Urzędem Marszałkowskim. Na dofinansowanie bibliotek ubiegających się o wsparcie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na rok 2012 Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego przeznaczył 1 mln zł. Ze środków tych skorzystało 5 bibliotek w gminach: Gryfino, Karlino, Mirosławiec, Myślibórz i Wierzchowo. Suma dofinansowania dla tych bibliotek wyniosła ponad 710 tys. zł. Na rok 2013 aż 19. bibliotek zadeklarowało złożenie wniosków do programu „Infrastruktura bibliotek”.

Biblioteka Publiczna w Gryfinie

Adaptując strych biblioteki na poddasze użytkowe uzyskano dodatkową powierzchnię (98 m²), w której znalazły się: Dział Zbiorów Specjalnych, działy administracyjne, pomieszczenie socjalne dla pracowników biblioteki i toalety (w tym dla osób niepełnosprawnych). W holu została utworzona mała Galeria Mansarda. Dzięki przeniesieniu działów administracyjnych na poddasze uzyskano dodatkową powierzchnię dla czytelników (22 m²). W miejscu Działu Gromadzenia i Opracowania Zbiorów powstała Sala Konferencyjna. Zmodernizowano również Czytelnię dla Dorosłych. Przeprowadzono remont pomieszczeń piwnicznych biblioteki tj. magazynów, introligatorni oraz toalet dla czytelników. W roku 2012 została wyremontowana również filia miejska Górny Taras. Obiekt obecnie jest przystosowany do obsługi osób niepełnosprawnych. Zakupiono schodołaz. Biurka w Czytelni dla Dorosłych mają regulowaną wysokość i spełniają wymagane parametry dla osób niepełnosprawnych.

Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Karlinie

Przeprowadzono remont wewnątrz biblioteki, w pełni przystosowując obiekt dla osób niepełnosprawnych.

Biblioteka Publiczna w Mirosławcu

W ramach projektu w całej bibliotece wymieniono podłogi, przeprowadzono adaptację 54 m² strychu na magazyn biblioteki, wymalowano wszystkie pomieszczenia, zakupiono 2 komputery (w tym jeden dla osób słabo widzących), wyremontowano schody, zakupiono krzesło schodowe umożliwiające podjazd na piętro osobom starszym i niepełnosprawnym, wykonano podjazd na zewnątrz budynku, zakupiono wózek inwalidzki oraz nowe meble.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Myśliborzu

W roku 2012 biblioteka rozpoczęła przebudowę i rozbudowę dawnej świetlicy wiejskiej w Golenicach z przeznaczeniem na działalność biblioteczną.

Biblioteka Publiczna w Wierzchowie

Dzięki środkom z programu „Infrastruktura bibliotek” przeprowadzono remont filii w Świerczynie.

Biblioteki pozyskiwały środki na remonty oraz nowe pomieszczenia także z innych źródeł.

Białogardzka Biblioteka Publiczna

W związku z przejściem przez bibliotekę Filii Biblioteki Pedagogicznej w jej dawnej siedzibie utworzono Filie nr 3 - Bibliotekę Pedagogiczno - Naukową.

Miejska Biblioteka Publiczna w Bornem Sulinowie

Od sierpnia 2011 do lutego 2012 r. w bibliotece przeprowadzono generalny remont w ramach projektu „Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej na terenie powiatów: białogardzkiego, drawskiego, kołobrzесьkiego, koszalińskiego, szczecineckiego, świdwińskiego”. W czasie remontu ocieplono budynek oraz wymieniono okna i węzeł cieplny.

Biblioteka Publiczna w Drawnie

Przeprowadzony w 2012 r. remont biblioteki w Drawnie objął cyklinowanie parkietów, wymianę okien, elektryki i c.o. Wydzielono biuro dyrektora oraz pomieszczenie magazynowe. Remont odbył się dzięki środkom unijnym w ramach modernizacji budynku Drawieńskiego Ośrodka Kultury. Dokonano również odwodnienia oraz zaizolowania ścian zewnętrznych pomieszczeń filii w Barnimiu. Z tego tytułu biblioteka również nie poniosła kosztów, gdyż znalazła sponsorów na materiały, a pracę wykonali więźniowie zatrudnieni w ramach robót publicznych.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Pełczycach

Zmodernizowano wszystkie filie biblioteczne dzięki czemu poprawił się znacznie komfort pracy bibliotekarzy i jakość obsługi czytelników.

Biblioteka Publiczna w Połczynie Zdroju

W latach 2011-2012 prowadzono roboty budowlane polegające na przebudowie, remoncie i wzmocnieniu konstrukcji budynku w ramach realizacji projektu dofinansowanego ze środków Unii Europejskiej p.n. Zachowanie, ochrona i poprawa stanu obiektu zabytkowego w Połczynie-Zdroju poprzez przebudowę, remont i wzmocnienie konstrukcji budynku zamku przy ul. Zamkowej 7. Zleceniodawcą zadania była Gmina Połczyn-Zdrój. W założeniach przebudowy i remontu zamku było zapewnienie niepełnosprawnym dostępu do biblioteki. Zakupiono w tym celu schodolaz.

Pyrzycka Biblioteka Publiczna

Biblioteka przejęła lokal, zbiory i środki trwałe po byłym Oddziale Zamiejscowym Zachodniopomorskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pyrzycach. Przeprowadzono remont dachu w Kaplicy św. Ducha, w której mieści się biblioteka główna. Filie w Mielęcinie i Brzesku przeniesiono do pomieszczeń po byłych ośrodkach zdrowia. W Brzesku przeprowadzono drobne modernizacje, a filia w Ryszewku została przeniesiona na parter tego samego budynku.

Gminna Biblioteka Publiczna w Rymaniu

Gmina Rymań w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 otrzymała dofinansowanie w kwocie 105 587 zł na realizację zadania „Adaptacja pomieszczeń na bibliotekę publiczną w Rymaniu”. W ramach zadania dokonano remontu wewnątrz budynku o powierzchni 122 m² przystosowując pomieszczenia na bibliotekę oraz zrobiono podjazd dla osób niepełnosprawnych. Zakupiono też nowe wyposażenie biblioteki oraz 10 komputerów. Biblioteka na przełomie września i października przeniosła się do nowych pomieszczeń.

Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie

W 2012 r. biblioteka pozyskała dwa nowe obiekty z przeznaczeniem na działalność biblioteczną:

- lokal przy ulicy Wojska Polskiego 2 w Szczecinie (po dawnym salonie Empik), w którym aktualnie trwają prace remontowe,
- lokal przy ulicy Klonowica 46A w Szczecinie, do którego w 2013 roku przeniesiona będzie filia biblioteczna nr 43.

Zakończono również remont filii nr 3 w której wykonano prace modernizacyjne.

Biblioteka Publiczna w Złocięncu

Dzięki udziałowi w programie „Działaj Lokalnie VII” Polsko - Amerykańskiej Fundacji Wolności biblioteka pozyskała grant na remont i wyposażenie oddziału dla dzieci.

Kilka bibliotek i ich filie pozyskały nowe pomieszczenia. Należą do nich między innymi biblioteki w gminie Kołobrzeg, Nowogródku Pomorskim i Płotach. W kilku przypadkach powierzchnia nowych bądź wyremontowanych pomieszczeń bibliotecznych została zmniejszona, np. w Wolinie, Świeszynie, Nowogardzie.

III. KADRA BIBLIOTEKARSKA

W bibliotekach publicznych woj. zachodniopomorskiego w 2012 r. zatrudnionych było 1 113 osób (bibliotekarze i obsługa), z tego na stanowiskach bibliotekarskich 772 osoby, co stanowi 69,4 (+5,7) % całości zatrudnienia. Na pełnych etatach pracowało 633 bibliotekarzy.

Liczba pracowników z wykształceniem bibliotekarskim (ogółem pełno i niepełnozatrudnionych)

Kategorie wykształcenia	Liczba zatrudnionych
wyższe bibliotekarskie	302
licencjat bibliotekarski	35
średnie bibliotekarskie	272

Liczba pracowników z wykształceniem bibliotekarskim (pełnozatrudnionych)

Kategorie wykształcenia	Liczba zatrudnionych
wyższe bibliotekarskie	269
licencjat bibliotekarski	33
średnie bibliotekarskie	232

Na stały wzrost poziomu wykształcenia bibliotekarzy w znacznej mierze mają wpływ wymogi kryteriów awansu zawodowego ustanawiane przez dyrektorów bibliotek. Pracownicy bibliotek uzupełniali wykształcenie kończąc studia magisterskie oraz podyplomowe studia bibliotekarskie.

Wiele osób korzystało ze szkoleń. Podobnie jak w roku ubiegłym, w ramach programu Biblioteka+ oraz Programu Rozwoju Bibliotek pracownicy bibliotek uczestniczyli w cyklach szkoleń przeprowadzanych w Książnicy Pomorskiej opisanych w rozdziale XIII pkt.4. W ramach Programu Rozwoju Bibliotek brali również udział w szkoleniach specjalistycznych oraz w warsztatach planowania rozwoju biblioteki prowadzonych przez Centrum Aktywności Lokalnej we współpracy z biblioteką wojewódzką. Uczestniczyli też w szkoleniach organizacji pozarządowych współpracujących z Fundacją Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego np. Fundacja Rozwoju Dzieci im. J.A. Komeńskiego. Szkolenia cieszyły się dużym uznaniem bibliotekarzy.

Pracownicy bibliotek brali udział w szkoleniach związanych z programami komputerowymi:

- MAK+ (biblioteki powiatu stargardzkiego, drawskiego, kamieńskiego, świdwińskiego oraz biblioteki w Będzinie, Białym Borze, Biesiekierzu, Polanowie),
- ALEPH (Koszalińska Biblioteka Publiczna),
- PROLIB (Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie),
- SOWA (biblioteki powiatu białogardzkiego, gryfińskiego, Książnica Stargardzka),
- KOHA (Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu).

Poniżej przytoczono tematy innych szkoleń, w których uczestniczyła większa liczba bibliotekarzy:

- Biblioteka z wizją - III Ogólnopolski kongres bibliotek publicznych – Warszawa,
- Latarnicy Polski Cyfrowej Równych Szans - szkolenia lokalnych liderów kompetencji cyfrowych (Barwice, Biały Bór, Czaplinek, Dziwnów, Goleniów, Płoty, Polanów),
- Biblioteka jako marka - VII Forum Młodych Bibliotekarzy - Łódź,
- Automatyzacja Bibliotek Publicznych - X Ogólnopolska Konferencja – Warszawa,
- XIV Ogólnopolskie Warsztaty Języka Haseł Przedmiotowych Biblioteki Narodowej i Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej - Warszawa,
- Facebook i Twitter w pracy biblioteki – Książnica Pomorska,
- warsztaty dziennikarskie dla moderatorów Dyskusyjnych Klubów Książki – Książnica Pomorska,
- Jak prawidłowo wypełnić wniosek do programu Infrastruktura bibliotek – Książnica Pomorska,
- Jak stworzyć markę „JA”. Poczucie własnej wartości kluczem do satysfakcji zawodowej- Police,
- „Sięgaj po to, czego chcesz nie raniąc innych- aktywizowanie zachowań asertywnych w pracy i w życiu codziennym”- Police,
- Katalogowanie w Języku haseł przedmiotowych BN – Wałcz.

Pracownicy bibliotek w Goleniowie, Kołobrzegu, Łobzie, Nowogrodku Pomorskim korzystali z kursów e - learningowych o różnorodnej tematyce.

Dużym zainteresowaniem cieszyły się szkolenia o charakterze organizacyjno - prawnym dotyczące różnych aspektów funkcjonowania instytucji kultury w świetle zmieniających się przepisów prawnych

(kontrola zarządcza, gospodarka finansowa, rachunkowość, prawne aspekty funkcjonowania bibliotek).

Pomimo stałego wzrostu zainteresowania szkoleniami, część pracowników bibliotek nie uczestniczy w żadnych formach doskonalenia zawodowego. Najczęściej dotyczy to bibliotekarzy z powiatów, w których biblioteki powiatowe nie spełniają swych zadań na rzecz bibliotek gminnych. Kilkanaście bibliotek w województwie deklaruje brak jakichkolwiek środków na szkolenia. Mimo to, biblioteki te nie zgłaszały chęci uczestnictwa w szkoleniach bezpłatnych.

IV. ZBIORY BIBLIOTEK

1. Stan księgozbiorów w woluminach

	2011 r.	2012 r.
ogółem	6 990 571	7 048 404
książki	6 767 088	6 820 644
czasopisma oprawne	223 483	227 760

Na 100 mieszkańców województwa przypadają 401 woluminy książek.

W przeliczeniu na 100 mieszkańców do najzasobniejszych w księgozbiory powiatów należał powiat kamieński (653 wol.), pyrzycki (631 wol.) i łobeski (614 wol.). Najmniej zasobny w księgozbiory był powiat policki (220 wol.) i koszaliński (308 wol.).

2. Wpływy materiałów bibliotecznych

	2011 r.	2012 r.
Książki	193 449 wol.	314 207 wol.
Zbiory specjalne	10 307 jedn.	19 654 jedn.
Czasopisma oprawne	5 494 wol.	6 246 wol.

Stosunkowo duże wpływy książek i czasopism oprawnych były wynikiem przejęcia przez biblioteki księgozbiorów po zlikwidowanych filiach bibliotek pedagogicznych.

3. Źródła wpływów do Książnicy Pomorskiej

	2011 r.	2012 r.
egz. obowiązkowy	85 908 jedn.	84 967 jedn. (- 941)
zakup	8 198 jedn.	8 798 jedn. (+ 600)
wymiana i dary	5 114 jedn.	7 801 jedn. (+2 687)
ogółem	99 220 jedn.	101 566 jedn. (+ 2 346)

Podstawowym źródłem zaopatrzenia czytelników Książnicy Pomorskiej w nowości książkowe był egzemplarz obowiązkowy, który stanowił 83,7% (-2,9) jej wpływów. Zakup stanowił 8,7% (+0,4), a wymiana i dary 7,7% (+2,6) wpływów.

4. Ubytkowany księgozbiór

Większość bibliotek w województwie dokonywała bieżącej selekcji książek o zdezaktualizowanych treściach oraz egzemplarzy zniszczonych. Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Kamieniu Pomorskim zubytkowała ponad tysiąc woluminów zdezaktualizowanych i niepoczytnych czasopism

oprawnych przejętych z filii biblioteki pedagogicznej.

Rodzaj ubytków	2011 r.	2012 r.
Ogółem księgozbiór	246 731 wol.	257 839 wol.
Książki	243 081 wol.	255 870 wol.
Czasopisma oprawne	3 650 wol.	1 969 wol.

5. Zbiory specjalne

W ciągu roku do bibliotek województwa zakupiono 5 172 jedn. zbiorów specjalnych o wartości 111 857 zł. Na koniec 2012 r. liczyły one 664 138 jedn. (+ 18 090 jedn.).

6. Zakup nowości wydawniczych

Zakup nowości wydawniczych jest realizowany przez biblioteki ze środków od organizatorów w 72 %. 27 % środków pochodzi z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego a 1 % z innych źródeł (najczęściej ze środków starostwa powiatowego).

Z programu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „**Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek**” 94 biblioteki województwa zachodniopomorskiego pozyskały środki na łączną kwotę 862 369 zł. W woj. zachodniopomorskim środków tych nie otrzymały biblioteki z 20 gmin (z ogólnej liczby 112, w których działały biblioteki), ponieważ nie spełniały warunków otrzymania dotacji - nie były instytucjami kultury. Dotacji nie otrzymała też będąca instytucją kultury biblioteka w Kobylance, która nie rozliczyła w terminie dotacji z roku poprzedniego.

W 2012 r. zakupiono 138 846 woluminów (+ 5 237 wol.) co stanowi 44,2 % całości wpływów książek. Znaczne obniżenie wskaźnika zakupionych książek w stosunku do ogólnego wpływu książek spowodowane było, jak wcześniej wspomniano, przejściem księgozbiorów z kilku filii bibliotek pedagogicznych.

Liczba woluminów			Środki na zakup w złotych		
Ogółem	Z dotacji organizatora	Z dotacji MKiDN	Ogółem	Z dotacji organizatora	Z dotacji MKiDN
138 846	96 031	41 043	3 183 434	2 292 187	855 720

Procentowy stosunek liczby książek zakupionych w 2012 r. do całości księgozbiorów w bibliotekach województwa zachodniopomorskiego waha się w granicach 0,06 – 12,5% (najczęściej między 2 a 4). Rażąco niskie środki na zakup książek otrzymały nie będące instytucjami kultury, biblioteki w Krzęcinie (zakupiono 13 wol.), Bielicach (20 wol.), Rąbinie (30 wol.), Ińsku (51 wol.), Przybiernowie (66 wol.) i Boleszkowicach (74 wol.). W przypadku Boleszkowic od wielu lat jedynym źródłem finansowania zakupu książek jest starostwo powiatowe w Myśliborzu.

Wśród bibliotek otrzymujących dotację na nowości wydawnicze od Ministerstwa, również zdarzały się bardzo niskie kwoty na zakup książek od organizatorów. Wymienić tu należy biblioteki w gminach: Człopa (56 wol.), Mieszkowice (71 wol.), Cedynia (95 wol.), Golczewo (97 wol.).

Wielu organizatorów zapewnia jedynie niezbędne minimum potrzebne do uzyskania dotacji na nowości wydawnicze.

W 2012 r. wskaźnik zakupu książek w województwie wyniósł 8,3 woluminów na 100 mieszkańców.

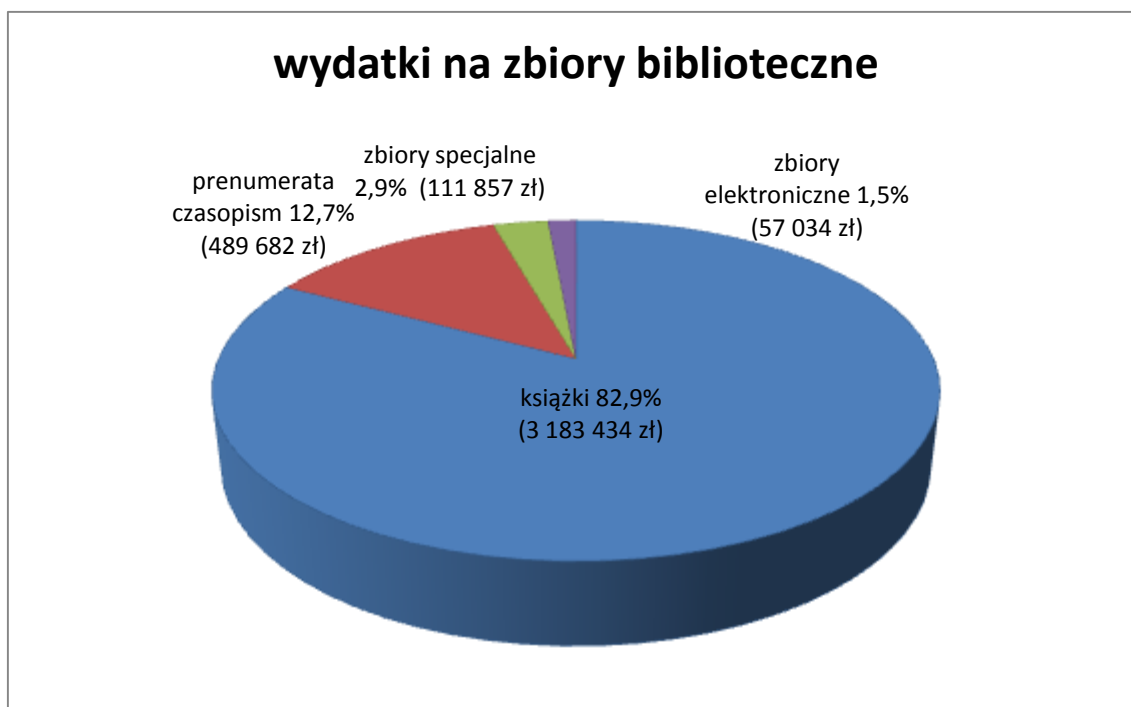
Najwyższy wskaźnik zakupu nowości książkowych na 100 mieszkańców uzyskały biblioteki wraz z filiami w: Biesiekierzu (37 wol.), Ostrowicach (29 wol.), Międzyzdrojach (25 wol.), Darłowie gm. (25 wol.), Przelewicach (22 wol.), Mielnie (23 wol.), Osinie (22 wol.) i Widuchowej (22 wol.).

Najniższy wskaźnik zakupu nowości książkowych na 100 mieszkańców zanotowano w gminach: Krzęcin (0), Bielice (1), Ińsko (1), Przybiernów (1), Rąbino (1), Stargard Szczeciński m.(2), Świdwin - gmina (2).

Informacje o nowościach wydawniczych biblioteki najczęściej zaczerpują z internetowych baz hurtowni, księgarni i wydawnictw. Korzystają z różnych portali tematycznych np. lubimyczytac.pl, gildia.pl, ryms.pl, qulturka.pl. Źródłem informacji o nowościach są również czasopisma tematyczne np „Nowe Książki”, „Ryms”, „Książki – Magazyn Literacki”, Książki – Magazyn do Czytania” oraz recenzje w czasopismach i prasie ogólnej. Biblioteki również realizują zapotrzebowania czytelnicze, nierzadko indywidualne oraz korzystają z informacji otrzymywanych z Książnicy Pomorskiej.

7. Zakup i prenumerata czasopism

W 2012 r. biblioteki woj. zachodniopomorskiego wydały 489,7 tys. zł (- 29,4 tys. zł) na prenumeratę czasopism. Biblioteki dysponowały 11 596. tytułami czasopism pochodzącymi z prenumeraty, egzemplarza obowiązkowego Książnicy Pomorskiej oraz z darów i wymiany. Największą liczbą tytułów dysponowała Książnica Pomorska, Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu, Koszalińska Biblioteka Publiczna oraz biblioteki w Gryfinie i Świnoujściu. Stosunkowo dużą liczbę tytułów prenumerują też biblioteki w: Biesiekierzu, Dębnie, Dziwnowie, Kaliszu Pomorskim, w bibliotece gminy Manowo, Nowogardzie i Polanowie.



W 2012 r. zwiększyła się liczba bibliotek nie prenumerujących czasopism. W 13. gminach biblioteki nie zakupują ani nie prenumerują czasopism. Należą do nich: Bierzwnik, Boleszkowice, Cedynia, Dobra Szczecińska, Golczewo, Mieszkowice, Nowe Warpno, Nowogródek Pomorski, Przelewice, Rąbino, biblioteki gminy Świdwin, Świerzno i Warnice.

V. KOMPUTERYZACJA BIBLIOTEK

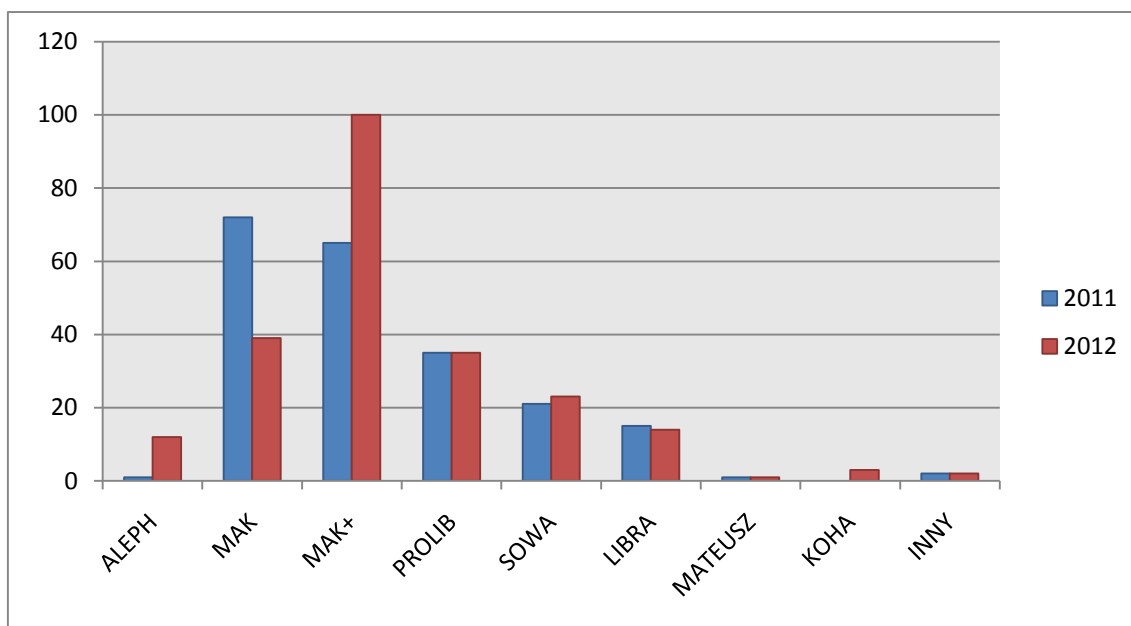
W 2012 r. biblioteki województwa zachodniopomorskiego użytkowały 1 947 komputerów (+102). Do prac biblioteczno-bibliograficznych wykorzystywano 607 komputerów, dla czytelników dostępnych było 1 081 (+81). Spośród 1 843 (+73) komputerów podłączonych do Internetu, 1004 (+54) było dostępnych dla czytelników.

Zdarza się, że średniej wielkości biblioteki powiatowe, nie są zainteresowane wdrażaniem nowoczesnych technologii, ani szkoleniami w tym zakresie. W swej pracy wykorzystują przestarzały sprzęt z programu IKONK@, nie mają systemu bibliotecznego i nie podejmują żadnych działań mogących zmienić tę sytuację. Również wiele małych bibliotek i filii nie posiada żadnego bibliotecznego systemu komputerowego, a informacje o zbiorach udostępniają przy pomocy katalogów kartkowych. Wiele z nich również nie ma dostępu do Internetu z powodu braku funduszy na utrzymywanie sprzętu, łącza lub z powodu braku zasięgu sieci. W najlepszej sytuacji są biblioteki i filie uczestniczące w Programie Rozwoju Bibliotek, które pozyskały sprzęt, podłączenie do Internetu

i wyszkoloną kadrę.

W 2012 r. biblioteki województwa zachodniopomorskiego wykorzystywały następujące programy biblioteczne:

- MAK+ - 100 (+35) placówek,
- PROLIB - 35 placówek (Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie),
- MAK - 39 (-33) placówek,
- SOWA – 23 (+2) placówki,
- Libra 2000 firmy MOL - 14 (-1) placówek,
- ALEPH – 12 placówek (Koszalińska Biblioteka Publiczna, Książnica Pomorska),
- KOHA – 3,
- Mateusz 1,
- inne – w 2 placówkach.

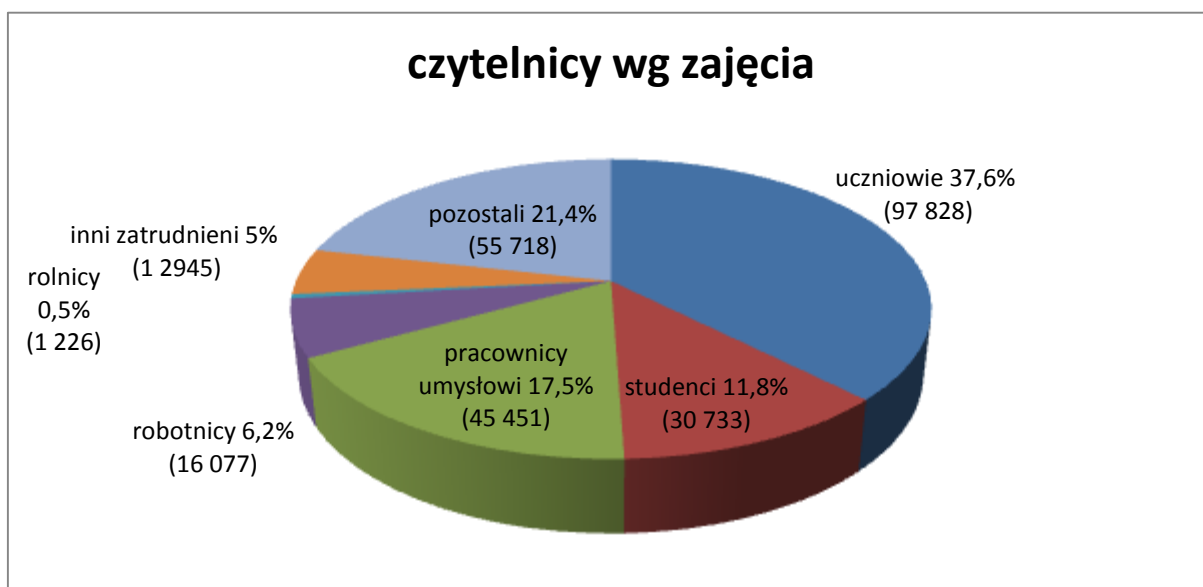
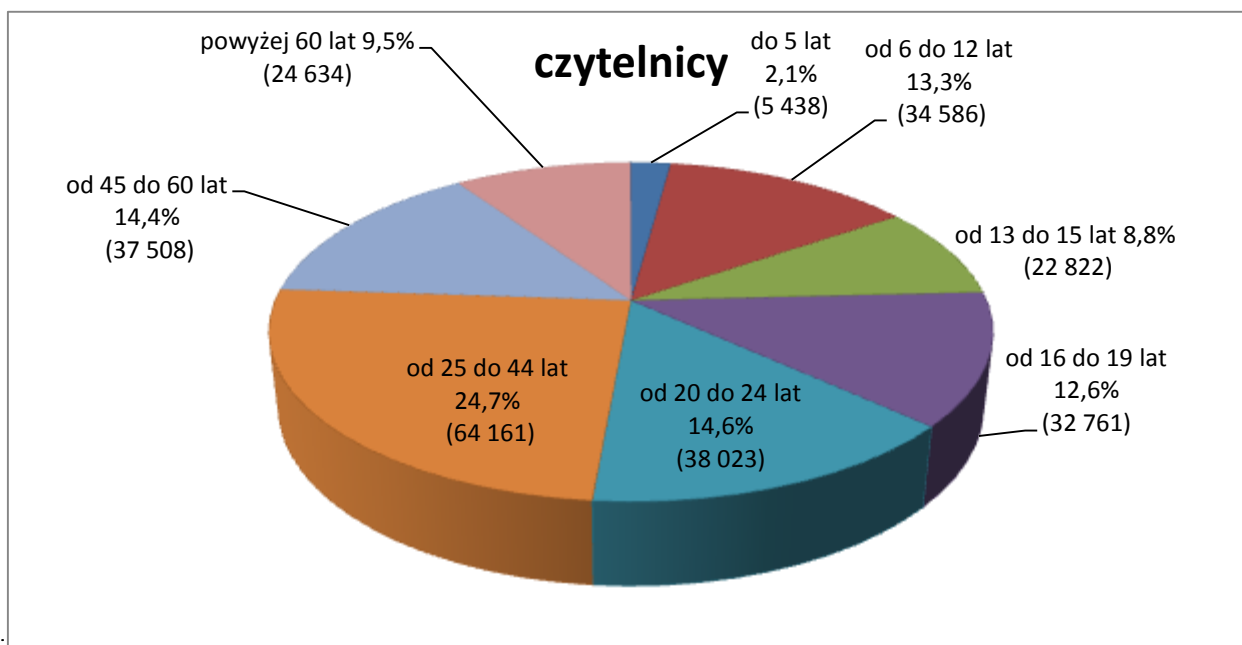


VI. UŻYTKOWNICY BIBLIOTEK

Statystyki wykazały dalszą tendencję spadkową we wszystkich grupach wiekowych czytelników do lat 24 (największy w grupie wiekowej 20 - 24), spowodowaną przede wszystkim niżem demograficznym. Nieznaczny wzrost liczby czytelników odnotowano we wszystkich grupach wiekowych powyżej 25 roku życia. Młodzież ucząca się i studiująca stanowiła 49,3 % (- 4,5) ogółu czytelników.

1. Liczba czytelników

	2011 r.	2012 r.
czytelnicy ogółem	264 810	259 978 (- 4 832)



2. Liczba czytelników na 100 mieszkańców

	2011 r.	2012 r.
ogółem	16	15

Poniżej miejscowości z najwyższymi i najniższymi wskaźnikami czytelników na 100 mieszkańców:

Mielno	41 *	Człopa	4
Ustronie Morskie	38 *	Czaplinek	4
Gryfice	29	Brojce	5
Międzyzdroje	29 *	Postomino	5
Suchań	29		

* Razem z czytelnikami sezonowymi.

VII. UDOSTĘPNIANIE ZBIORÓW

Biblioteki województwa zachodniopomorskiego odnotowały spadek wypożyczeń na zewnątrz i udostępnień prezencyjnych. Powodem spadku jest powszechna dostępność do Internetu, użytkowanie katalogów on-line, wersji elektronicznych czasopism bieżących i ich archiwów oraz zbiorów zdigitalizowanych. Nie bez znaczenia jest również możliwość powielania fragmentów materiałów bibliotecznych, co ma wpływ na liczbę wypożyczanych zbiorów.

1.Liczba wypożyczonych zbiorów (książki, czasopisma, zbiory specjalne)

	2011 r.	2012 r.
ogółem	4 892,5 tys.	4 885,9 tys. (- 6,6 tys.)

2.Wypożyczenia zbiorów na 100 mieszkańców w województwie

	2011 r.	2012 r.
ogółem	289	287 (- 2)

3.Liczba wypożyczonych książek w woluminach

	2011 r.	2012 r.
ogółem	4 562,4 tys.	4 554,5 tys. (- 7,9)

4. Wypożyczenia książek na 100 mieszkańców w województwie

	2011 r.	2012 r.
ogółem	271	268 (- 3)

Statystyczny czytelnik w województwie w 2012 r. wypożyczył **17,5** wol. książek.

5.Wypożyczenia czasopism (oprawnych i nieoprawnych)

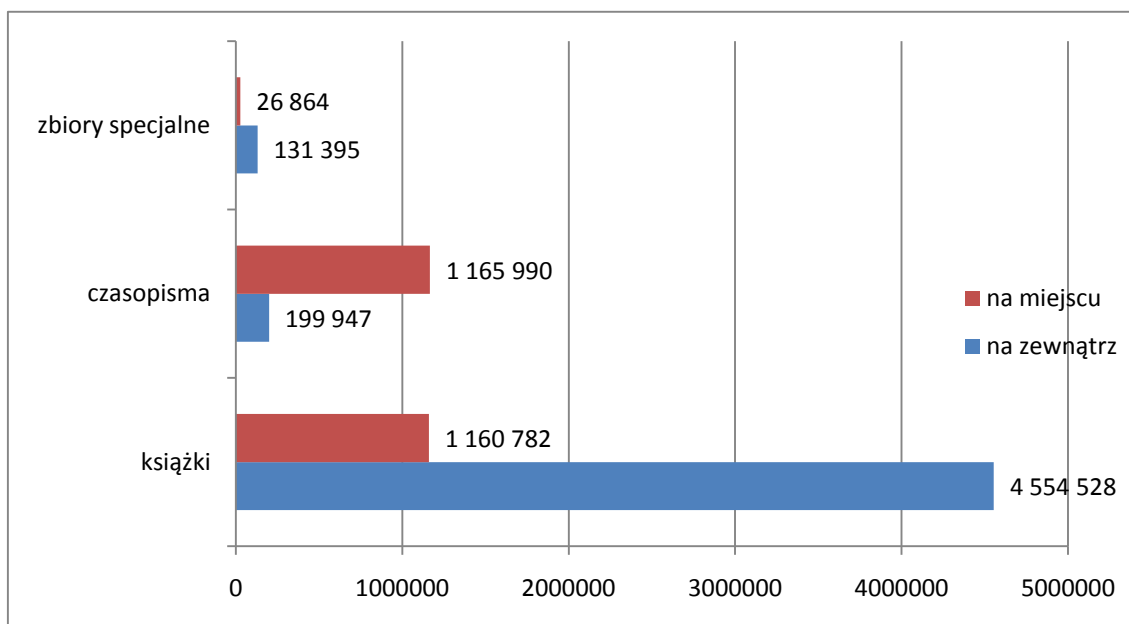
	2011 r.	2012 r.
ogółem	193 tys.	200 tys. (+ 7)

6.Wypożyczenia zbiorów specjalnych

	2011	2012 r.
ogółem	130,6 tys.	131,4 tys. (+ 0,8)

7.Udostępnianie zbiorów na miejscu

	Jednostki w tysiącach		% ogółu
	2011 r.	2012 r.	
książek	1 242,2	1 160,8 (- 81,4)	49,3
czasopism (opr. i nieopr.)	1 187,5	1 166 (- 21,5)	49,5
zbiorów specjalnych	19,3	26,9 (+ 7,6)	1,2
ogółem	2449,0	2 353,7 (- 95,3)	100



8. Wypożyczenia międzybiblioteczne

Obserwuje się nieznaczny spadek liczby wypożyczeń międzybibliotecznych. W Książnicy Pomorskiej do innych bibliotek wypożyczono 1 133 jedn. oraz wysłano 1 392 kopie materiałów oryginalnych. Z innych bibliotek sprowadzono 133 jedn. – w tym z zagranicy 24. Sprowadzono również 391 kopii materiałów oryginalnych. W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej na 290 rewersów ogółem do innych bibliotek wypożyczono 63 woluminy, a sprowadzono 155. Znaczną liczbę wypożyczeń międzybibliotecznych zanotowano również w bibliotekach w Białogardzie, Choszcznie, Dębnie, Gryficach, Gryfinie, Kamieniu Pomorskim, Nowogardzie, Płotach, Polanowie, Siemysłu, Stanominie, Szczecinku, Świnoujściu, Ustroniu Morskim, Wolinie i Złocieńcu.

VIII. DZIAŁALNOŚĆ INFORMACYJNA BIBLIOTEK

W bibliotekach publicznych woj. zachodniopomorskiego udzielono 1 739,5 tys. informacji, w tym 455,2 tys. bibliograficznych. W roku 2012 zanotowano 3 425,1 tys. odwiedzin. Z Internetu użytkownicy skorzystali w bibliotekach 425 tys. razy.

Ponad 40 bibliotek w województwie posiada własną stronę internetową. Zwiększa się liczba bibliotek udostępniających informacje o swoich zbiorach poprzez katalogi on-line. W tym zakresie sytuację znacząco poprawiło wprowadzenie systemu MAK+ przez wiele bibliotek. Pełniąc funkcje powiatowe Białogardzka Biblioteka Publiczna umieszcza na własnej stronie internetowej rozproszony katalog on-line bibliotek powiatu białogardzkiego.

W całym województwie zanotowano 2 068 362 odwiedzin na stronach internetowych bibliotek (głównie katalogi on-line), z czego 824 862 dotyczą biblioteki wojewódzkiej. W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej w związku z przejściem z początkiem roku 2012 r. z programu MAK na system biblioteczny ALEPH, znacząco wzrosła liczba odwiedzin katalogu on-line i wyniosła 454 825 wejść.

Systematycznie w bibliotekach wzrasta liczba osób korzystających z Internetu. Część większych bibliotek zapewnia Internet bezprzewodowy umożliwiając czytelnikom korzystanie z własnego sprzętu. Książnica Pomorska zapewnia również bezpłatny dostęp do około 400 e-booków z różnych dziedzin nauki. Wybrany zestaw książek elektronicznych dostępny jest na komputerach w czytelni internetowej. Możliwe jest też korzystanie z nich w domu. Dla osób niepełnosprawnych dostępnych jest też 99.

tytułów e-booków przystosowanych do odbioru na tabletach.

Koszalińska Biblioteka Publiczna pozyskała około 40 internetowych baz danych i 100 anglojęzycznych książek z programu „Ameryk@ w twojej bibliotece”. Bazy zawierają między innymi e-booki, artykuły z czasopism naukowych i magazynów, encyklopedie, informacje na temat nauki i technologii, wiadomości biznesowe i literackie. W bazach danych znajdują się również zdjęcia, filmy dokumentalne i gry komputerowe, a zamieszczone tam teksty można dodatkowo odsłuchiwać w oryginalnym języku. W 2013 r. kolejne biblioteki w województwie rozpoczną udostępnianie e-booków.

Aby ułatwić dostęp do informacji biblioteki digitalizują swoje zbiory, szczególnie regionalne. Dotyczy to bibliotek w Gryfinie, Gryficach, Kołobrzegu, Koszalinie, Łobzie, Międzyzdrojach oraz Książnicy Pomorskiej w Szczecinie.

Ważną działalnością informacyjną bibliotek są prowadzone kartoteki regionalne i zagadnieniowe. Bardzo duże zainteresowanie czytelników kartotekami regionalnymi obserwuje się między innymi w miejscowościach licznie odwiedzanych przez turystów np: Dziwnów, Międzyzdroje, Połczyn Zdrój, Tuczo, Ustronie Morskie. Ze zbiorów kartotek korzysta młodzież ucząca się, studenci, nauczyciele turyści, przewodnicy turystyczni, opiekunowie wycieczek, lokalni regionaliści oraz pasjonaci historii regionu.

Poniżej przedstawiono wybrane przykłady działalności informacyjnej prowadzonej przez biblioteki.

Gminna Biblioteka Publiczna w Bielicach na bieżąco prowadzi kartotekę wycinków prasowych dotyczących Gminy Bielice, Kronikę Gminy (obecnie IV tom), zbiór płyt CD zawierający dorobek kulturalny oraz inwestycyjny gminy, wszelkie materiały dotyczące poszczególnych miejscowości gminy (widokówki, zdjęcia, mapy (ksero) pozyskane z partnerskiej Gminy Tantow (Niemcy) i od osób prywatnych.

W **Miejskiej Bibliotece Publicznej w Choszcznie** opracowano obszerną kwerendę dla Biura Promocji Urzędu Miejskiego w Choszcznie dotyczącą obchodów 700-lecia Choszczna, oraz kilka dla osób prywatnych, np. o choszczeńskiej malarce, Barbarze Widle.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Dębnie

W kartotece regionalnej oprócz oryginalnych dokumentów gromadzone są informacje z czasopism regionalnych i lokalnych w formie artykułów lub ich fragmentów. Tematy tworzone są w zależności od potrzeb i zainteresowań czytelników. W 2012 roku największym zainteresowaniem cieszyły się tematy: przemysł, budownictwo oraz historia. Udostępniono około 200 artykułów z czasopism lokalnych i regionalnych 50 czytelnikom.

W **Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kołobrzegu** w ramach prowadzonej działalności opracowano 5 zestawień bibliograficznych dotyczących tematów: choroby cywilizacyjne, zapłodnienie In vitro, uzależnienie od komputera i Internetu, migracje, Bruno Schulz. Sporządzono również 3780 opisów do kartotek zagadnieniowych (nowe hasła bądź uzupełnienia istniejących). Bazy Bibliografii „Kołobrzegu-artykuły” oraz „Autorzy kołobrzescy” zwiększyły się o 420 opisów. Przeprowadzono 19 lekcji bibliotecznych dla dzieci i młodzieży.

Prowadzona przez **Koszalińską Bibliotekę Publiczną** Kartoteka regionalna – baza artykułów wydawanych od 1945 r. dotycząca regionu koszalińskiego, została w całości przeniesiona do jednej bazy wspólnej w programie ALEPH. Zebrany materiał będzie podstawą opracowania „Materiałów do bibliografii Koszalina”. Ponadto bibliografia regionalna w wyborze jest drukowana w każdym numerze Rocznika Koszalińskiego. Biblioteka kontynuuje prowadzenie Kartoteki „Literaci koszalińscy i słupscy”, której część haseł znajduje się w bazie komputerowej.

W Koszalińskiej Bibliotece Publicznej opracowano 262 kwerendy, odbyły się 134 lekcje biblioteczne w których udział wzięło 3 053 uczestników.

W **Miejskiej Bibliotece Publicznej w Łobzie** sporządzono 27 kwerend, których przykładowymi tematami były: rodzinne domy dziecka, dojrzałość szkolna, samobójstwa wśród dzieci i młodzieży, uzależnienie od Internetu, promocja zdrowia w szkole, agresja wśród młodzieży gimnazjalnej, wypalenie zawodowe, rodziny dysfunkcyjne, eurosieroctwo, subkultury młodzieżowe, dziecko ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Z opisów materiałów regionalnych na stronie internetowej biblioteki korzystano w ciągu roku 540 razy.

Miejska Biblioteka Publiczna w Międzyzdrojach opracowała 40 kwerend przygotowywanych dla studentów oraz maturzystów piszących prezentacje maturalne. Biblioteka prowadzi tradycyjną kartotekę regionalną dotyczącą całego województwa zachodniopomorskiego.

W **Miejskiej Bibliotece Publicznej w Nowogardzie** tradycyjna kartoteka regionalna prowadzona jest od 1961 r. i wraz z księgozbiorem regionalnym, prasą lokalną oraz dokumentami życia społecznego stanowi źródło wiedzy o regionie. Jest wykorzystywana przez osoby interesujące się historią regionu, a przykładowymi tematami prac były: kolarstwo nowogardzkie w latach 1945 – 1975, współpraca transgraniczna i współpraca miast partnerskich na przykładzie Nowogardu, wykorzystywanie funduszy unijnych przez gminę Nowogard, nowogardzkie zabytki.

W **Książnicy Stargardzkiej** uzupełnieniem warsztatu informacyjnego są dokumenty życia społecznego o charakterze lokalnym i regionalnym. Na zamówienia instytucji lub indywidualne zrealizowano 32 kwerendy oraz przygotowano 12 zestawień bibliograficznych. Sporządzono również 6 zestawień bibliograficznych nowości, które następnie zamieszczono na stronie internetowej biblioteki. Biblioteka na bieżąco rozbudowuje cieszącą się dużym zainteresowaniem czytelników kartotekę regionalną pod nazwą „Kartoteka wycinków prasowych o mieście i regionie”. Z materiałów dostępnych w kartotece w 2012 roku skorzystało 97 czytelników. Dział Pedagogiczny prowadzi elektroniczną kartotekę zagadnieniową obejmującą artykuły z czasopism o tematyce pedagogicznej. Kartoteka liczy 8838 rekordów. W ciągu roku powiększyła się o 1279 opisów.

W ramach realizowanego przez **Książnicę Pomorską** projektu Zachodniopomorska Biblioteka Cyfrowa „Pomerania” w 2012 roku:

- uczestniczono w europejskim projekcie Europeana AWARENWSS, do którego została wytypowana Książnica Pomorska, jako jedna z czterech polskich bibliotek,
- koordynowano prace związane z współtworzeniem przez wszystkie biblioteki Szczecina i regionu zasobu ZBC,
- utworzono wydzieloną kolekcję dla zbiorów udostępnianych na podstawie Umowy z Zarządem Regionu NSZZ „Solidarność” (Wydawnictwa niezależne 1976-1990),
- współpracowano z Federacją Bibliotek Cyfrowych,
- przekazano dane wprowadzane przez wszystkich współtworzących ZBC do Europejskiej Biblioteki Cyfrowej – Europeana (<http://europeana.eu/>),
- uruchomiono Repozytorium Obiektów Cyfrowych Książnicy Pomorskiej,
- przeniesiono do Repozytorium Obiektów Cyfrowych plików wzorcowych powstałych w wyniku digitalizacji zbiorów,
- wykonano bazę danych „Repozytorium cyfrowe plików wzorcowych Książnicy Pomorskiej”.

Zasoby Zachodniopomorskiej Biblioteki Cyfrowej są wykorzystywane przede wszystkim przez regionalistów oraz studentów i młodzież. Liczba wyświetleń publikacji z własnej biblioteki cyfrowej Książnicy wyniosła 96 540.

IX. OBSŁUGA SPECJALNYCH GRUP UŻYTKOWNIKÓW BIBLIOTEK

W województwie zachodniopomorskim 112 (+16) placówek bibliotecznych jest przystosowanych dla osób niepełnosprawnych (posiadają głównie podjazdy do budynków). Liczba ta stanowi około 30% wszystkich obiektów bibliotecznych. Wnętrza 15% lokali bibliotecznych są przystosowane dla osób niepełnosprawnych.

Osoby niewidome i słabo widzące korzystają z książki mówionej na płytach CD i kasetach magnetofonowych. Osoby starsze oraz z problemami zdrowotnymi ze słuchem i wzrokiem, najczęściej w bibliotekach wypożyczają kasety magnetofonowe. Miejska Biblioteka Publiczna w Świnoujściu podaje informację: „zainteresowanie zakupionymi audiobookami wykazują głównie ludzie młodzi, starsi czytelnicy chętniej sięgają jak dotąd, po ‘książkę mówioną’ dostępną na kasetach”.

W województwie zachodniopomorskim audiobooki gromadzi ponad 30 bibliotek. Swoje zbiory nadal powiększały biblioteki w Choszcznie, Dębnie, Gryfinie, Kołobrzegu, Koszalinie, Międzyzdrojach

Policach, Stargardzie Szczecińskim, Świnoujściu oraz Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie. W 2012 r. stosunkowo dużych zakupów audiobooków dokonały również biblioteki w mniejszych gminach: Barlink, Bobolice, Borne Sulinowo, Darłowo (gmina), Stargard Szczeciński (gmina), Kalisz Pomorski, Polanów.

Organizując zajęcia dla osób niepełnosprawnych i seniorów biblioteki współpracują z Warsztatami Terapii Zajęciowej, Polskim Stowarzyszeniem na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, poradniami psychologiczno - pedagogicznymi, domami dziecka, ośrodkami rehabilitacyjnymi i wychowawczo - edukacyjnymi, Miejskimi Ośrodkami Pomocy Społecznej, Uniwersytetami Trzeciego Wieku, Związkiem Emerytów i Rencistów. W zależności od wieku uczestników, prowadzone są różne rodzaje zajęć: lekcje biblioteczne, głośne czytanie, zajęcia plastyczne, ruchowe, komputerowe, wigilie i spotkania dla osób starszych i samotnych oraz spotkania tematyczne (prelekcje dla seniorów).

Najczęściej podejmowanym przez biblioteki działaniem na rzecz seniorów była organizacja kursów komputerowych lub zajęcia indywidualne przy komputerze. Bibliotekarze pomagają osobom starszym w korzystaniu z katalogu bibliotecznego, poczty elektronicznej i Internetu. Takie formy zajęć organizowały między innymi biblioteki w Białym Borze, Biesiekierzu, Będzinie, Chociwlu, Czaplunku, Dębnie, Drawnie, Goleniowie, Kaliszu Pomorskim, Kołobrzegu, Koszalinie, Myśliborzu, Płotach, Polanowie, Sławnie, Szczecinie i Złocieńcu. W części bibliotek animatorzy działań na rzecz edukacji cyfrowej pokolenia 50+ (Latarnicy Polski Cyfrowej) prowadzili zajęcia komputerowe w ramach akcji Polska Cyfrowa Równych Szans.

Biblioteki funkcjonujące w małych miejscowościach zgłaszały brak zapotrzebowania na sprzęt i specjalistyczne oprogramowanie ze strony środowiska lokalnego. W swojej działalności na rzecz tej grupy użytkowników skupiały się przede wszystkim na organizowaniu zajęć kulturalno-oświatowych. W większych miastach sprzęt zapewniają organizacje i stowarzyszenia skupiające osoby niepełnosprawne i ich rodziny.

Aby ułatwić osobom starszym lub niepełnosprawnym dostęp do zbiorów, pracownicy bibliotek lub zaprzyjaźnione osoby dostarczają im książki do domu. Z usług bibliotek korzystają też pacjenci miejscowych szpitali np. w Choszcznie, Dębnie i Koszalinie.

Zakupując książki bibliotekarze zwracają uwagę na wielkość czcionki i odstępów między wierszami, co ma istotne znaczenie dla osób słabo widzących. Książki z serii Duże Litery gromadzą biblioteki w Choszcznie, Gryfinie, Międzyzdrojach, Płotach, Polanowie oraz Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie.

Książnica Pomorska

Od 2005 r. w Czytelni Książki Mówionej działa Centrum Aktywności Kulturalnej Osób Niesprawnych Wzrokowo, które kupia osoby z dysfunkcją wzroku, rencistów i emerytów. Użytkownicy Czytelni mogli korzystać z drukarki brajlowskiej, wypożyczać płyty audio, płyty z nagraniami mp3 i kasety magnetofonowe. Dostępny był Internet, skaner, można też było obejrzeć wybrany film. W Czytelni udostępniano 8 tytułów czasopism dla osób słabowidzących drukowanych dużą czcionką. Dwa spośród nich adresowane są do dzieci. Podstawową formą działań podejmowanych przez Centrum w 2012 roku były prelekcje i wykłady o różnorodnej tematyce z wielu dziedzin: literatury, historii i turystyki. Organizowane były również spotkania autorskie promujące twórczość literacką osób niesprawnych wzrokowo, a także imprezy muzyczno-recytatorskie. Od 2006 roku organizowane są spotkania wigilijne kultywujące polskie tradycje. W ramach działalności edukacyjnej nieprzerwanie od 2005 roku odbywają się warsztaty literackie i plastyczne.

Informacje o planowanych wydarzeniach zamieszczane są na bieżąco w siedzibie Polskiego Związku Niewidomych. W PZN odbywają się też spotkania promujące zbiory książki mówionej i działalność Centrum. W 2012 r. w ramach działalności Centrum Czytelnię Książki Mówionej odwiedziło 1069 osób.

Koszalińska Biblioteka Publiczna

Na rzecz osób niepełnosprawnych pracują bibliotekarze z Oddziału Zbiorów Audiowizualnych oraz pięciu filii bibliotecznych. Od wielu lat, raz w tygodniu, w wypożyczalni „książek mówionych” odbywają się spotkania osób starszych, niedowidzących i niewidomych (odbyło się 37 takich spotkań). W 2012r. łącznie zorganizowano 145 spotkań, koncerty, zajęcia z zakresu biblio-, arte- i muzykoterapii. Utworzono stałe punkty wymiany książek (bookcrossing) m.in. w Szpitalu Wojewódzkim (Oddział Onkoterapii), Świetlicy Terapeutycznej „Promyk” w Gąskach.

W ramach obchodzonego w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej Roku Seniora przygotowano specjalną ofertę dla najstarszych czytelników. W sześciu filiach zorganizowano 10 kursów komputerowych (ukończyło je 47. seniorów), kurs języka angielskiego (odbyło się 30 spotkań), działały dwa

Dyskusyjne Kluby Książek, miały miejsce spotkania autorskie, wystawy i koncerty. W październiku odbyła się akcja pod hasłem „Babcia i dziadek czytają w bibliotece” skierowana do seniorów i najmłodszych czytelników.

Koszalińska Biblioteka Publiczna współrealizowała IX edycję „Europejskiego Festiwalu Filmowego Integracja Ty i Ja”. Głównym celem Festiwalu jest integracja środowisk osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem poprzez prezentację filmów o tematyce, problemach i życiu osób niepełnosprawnych. Rozszerzając działania związane z festiwalem w lutym zainicjowano Filmową Akademię Integracji. Akademia organizowana jest dla widzów, którzy wywodzą się ze środowisk i organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, z młodzieży szkół ponadpodstawowych współpracujących w ramach wolontariatu z organizatorami Festiwalu oraz dla uczestników Uniwersytetu Trzeciego Wieku, działającego przy Politechnice Koszalińskiej. W ubiegłym roku odbyło się 5 spotkań filmowych w ramach Filmowej Akademii, w których uczestniczyło 346 osób. Podczas trwania festiwalu oprócz projekcji filmowych odbyło się 40 imprez towarzyszących, w których uczestniczyło 4 500 osób.

W **Gminnej Bibliotece Publicznej w Czaplunku** dla członków Klubu Seniora przygotowano i przedstawiono prezentację o Wisławie Szymborskiej i Januszu Korczaku. Wspólnie z seniorami została też stworzona prezentacja podsumowująca kilkuletnią działalność Klubu pn. „Wspomnień czar”. Osoby starsze uczestniczyły również w warsztatach rękodzielniczych.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Dębnie od wielu lat regularnie, w każdą środę tygodnia dostarcza książki i czasopisma dla chorych oraz personelu miejscowego Szpitala Powiatowego. Czytelnicy skupieni w Polskim Związku Niewidomych korzystają z książek mówionych i audiobooków. Dzięki współpracy z Fundacją Pomocy Niepełnosprawnym Rozwój z Warszawy biblioteka nieodpłatnie otrzymuje wiele publikacji kierowanych do osób niewidomych i słabo widzących oraz z dodatkową niepełnosprawnością intelektualną. Biblioteka dysponuje „Czytakiem” oraz odtwarzaczami mp3.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Gościnie zaprasza pensjonariuszy Środowiskowego Domu Samopomocy „Promyk” na imprezy, konkursy i spotkania świąteczne. Na spotkaniu z cyklu „Piórkiem przy kawie” została zaprezentowana twórczość jednego z podopiecznych. Wiersze wydrukowano w miesięczniku gościńskim.

Dwie osoby z Warsztatów Terapii Zajęciowej odbyły staż w **Powiatowej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kamieniu Pomorskim** przysposabiający do życia i pracy w środowisku.

Biblioteka Publiczna w Mirosławcu zakupiła komputer dla osób słabo widzących.

Miejska Biblioteka Publiczna w Moryniu współpracuje z moryńskim Domem Pomocy Społecznej. Dla podopiecznych z różnym stopniem upośledzenia umysłowego organizowane są zajęcia integracyjno - biblioterapeutyczne oraz plastyczno - rzeźbiarskie.

Miejska Biblioteka Publiczna w Nowogardzie zorganizowała 19 spotkań dla aktywnych seniorów z cyklu „Spotkajmy się w bibliotece”. Przykładowymi tematami spotkań były:

- Tragiczne losy Polaków zesłanych na Syberię - spotkanie z nowogardzkim kołem Sybiraków,
- „O lekach i nie tylko” – spotkanie z farmaceutką,
- Starość przychodzi coraz później – spotkanie z psychologiem,
- Pielęgnowanie urody – spotkanie z kosmetyczką,
- Jak rozliczyć się z Urzędem Skarbowym i wypełnić PIT,
- Zdrowe odżywianie – spotkanie z dietetyczką,
- Historia i zabytki Pomorza Zachodniego - spotkanie z dziennikarzem i pisarzem M. Rembasem,
- Przyroda wokół nas – spotkanie z leśnikiem,
- O księdzu Rafale Kalinowskim i Polakach na Syberii – spotkanie z historykiem Jackiem Stróżyńskim,
- Życie i twórczość J.I. Kraszewskiego – wykład Sekretarza Naukowego Książnicy Pomorskiej,

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Polanowie była organizatorem Małego Festiwalu Ty i Ja - imprezy towarzyszącej IX Europejskiemu Festiwalowi Filmowemu Integracja Ty i Ja. W ramach festiwalu wyemitowano 3 filmy przedstawiające życie i problemy osób niepełnosprawnych. W Festiwalu udział wzięli podopieczni Środowiskowego Domu Samopomocy „Oaza” z Krągu, seniorzy

Klubu Aktywnego Seniora, pełnomocnik burmistrza ds. profilaktyki oraz kierownik i pracownicy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Polanowie.

W roku 2012 w ramach Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych przy bibliotece powstał Klub Aktywnego Seniora Biblioteki. Zorganizowano 8 spotkań dla seniorów połączonych z wykładami.

W **Miejskiej Bibliotece Publicznej w Szczecinie** od wielu lat podejmowane są działania na rzecz specjalnych grup czytelniczych. W filii nr 28 odrębną grupę czytelników stanowią osoby niewidome i niedowidzące, które korzystają głównie ze zbiorów specjalnych („książka mówiona”). Z powodu dysfunkcji wzroku nie mogą swobodnie korzystać z katalogu elektronicznego. Z myślą o nich pracownicy filii sporządzili i na bieżąco aktualizują spis audiobooków dostępnych w wypożyczalni. Spis jest wydrukowany powiększoną czcionką – dla zainteresowanych dostępny w bibliotece oraz przesyłany drogą elektroniczną. Ze spisów korzystają również chętnie osoby starsze.

Filia nr 12 Miejskiej Biblioteki Publicznej prowadzi działalność edukacyjną na rzecz osób starszych, która ma na celu przeciwdziałać ich marginalizacji oraz wykluczeniu ze społeczeństwa informacyjnego. W tym celu organizowane są kursy komputerowe zwiększające umiejętności osób starszych w zakresie obsługi komputera oraz korzystania z Internetu.

X. DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNO – OŚWIATOWA BIBLIOTEK

Ogółem w województwie w bibliotekach publicznych zorganizowano 28 352 zajęć kulturalno-oświatowych, w tym:

- 13 830 imprez edukacyjnych,
- 5 165 spotkań literackich,
- 3 542 wystawy,
- 53 konferencje i seminaria.

Działania kulturalno-oświatowe na rzecz środowisk lokalnych organizowane przez biblioteki publiczne woj. zachodniopomorskiego:

- imprezy i wystawy okolicznościowe towarzyszące obchodom Roku Janusza Korczaka
- Dyskusyjne Kluby Książek (działalność opisana w rozdziale XIII, pkt. 4),
- imprezy towarzyszące obchodom „Tygodnia Bibliotek”,
- cieszące się ogromnym powodzeniem imprezy pod hasłem „Noc w bibliotece”,
- Tydzień Zakazanych Książek,
- Narodowe czytanie Pana Tadeusza,
- spotkania autorskie,
- konkursy literackie, ortograficzne i plastyczne,
- akcja „Cała Polska czyta dzieciom”,
- akcja „Uwolnij książkę”,
- różne formy zajęć dla seniorów – najczęściej kursy obsługi komputerów i internetowe,
- kursy języków obcych (w tym e-learningowe),
- kolejna edycja FunEnglish w bibliotece,
- imprezy popularyzujące czytelnictwo związane z obchodami „Tygodnia Bibliotek”; jedną z nich jest akcja „Pociąg do książki - książka do pociągu” organizowana na dworcach kolejowych,
- imprezy towarzyszące Finałowi Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy,
- obchody świąt narodowych i ważnych rocznic historycznych i kulturalnych w bibliotekach,
- imprezy kultywujące tradycje świąt wielkanocnych i bożonarodzeniowych,
- obchody Dnia Pluszowego Misia, Dnia Matki, Dnia Dziecka, Andrzejką, Mikołajki,
- cykliczne zajęcia czytelnicze z dziećmi,
- bezpłatne zajęcia dla dzieci w czasie ferii i wakacji.

Poniżej przytoczono wybrane przykłady różnych form pracy kulturalno-oświatowej zorganizowanych przez biblioteki:

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Barlinku

- zorganizowano pierwsze spotkanie z muzyką klasyczną z cyklu „Wirtuozi muzyki poważnej”. Podczas spotkania zaprezentowana została sylwetka wybitnego amerykańskiego dyrygenta XX wieku

Leonarda Bersteina. oraz "Symfonia fantastyczna" op.14 Hectora Berlioza i "Wspomnienia z Brazylii" Dariusza Milhauda pod batutą wymienionego dyrygenta.

Gminna Biblioteka Publiczna w Będzinie

- po raz pierwszy była organizatorem *Małego Festiwalu Ty i Ja*, podczas którego obejrzano filmy poruszające trudną tematykę dotyczącą życia i problemów osób niepełnosprawnych. Festiwal rozpoczął się, tak jak wszystkie takie festiwale w Polsce, 4. września 2012 roku o godzinie 18.00.

Białogardzka Biblioteka Publiczna

- zorganizowała 7 lekcji w ramach programu Fundacji Dzieci Niczyje „Sieciaki.pl” oraz 9 lekcji w ramach programu Fundacji Dzieci Niczyje „3...2...1... Internet”

Biblioteka Publiczna Gminy Biesiekierz

- zorganizowano i rozstrzygnięto konkurs na napisanie legendy o regionie pn. „Czy w naszej gminie straszy?”,

- w ramach wakacyjnych zajęć dla dzieci w bibliotece przebiegających pod hasłem „Mama, tata, siostra i brat to mój mały świat” tworzono m.in. prace plastyczne „Moja rodzina”, rodzinne fotografie czy rodzinny statek kosmiczny,

- w akcji pod nazwą: „Cudze chwalicie, swego nie znacie...” biblioteka zorganizowała rajd pieszy szlakiem pałaców – Świemino, Parsowo, Nosowo,

- cykle popularyzatorskie: „Książka magicznymi drzwiami do świata wyobraźni”, „Książka jest cool”, „Alfabet Współczesnych Pisarzy Polskiej Literatury Młodzieżowej”.

Miejska Biblioteka Publiczna w Bornem Sulinowie

- przy bibliotece działa kilkanaście kół zainteresowań dla dzieci i dorosłych,

- biblioteka zorganizowała „Wieczór z Komedią Polską lat 70-tych”. Oprócz seansów biblioteka zaproponowała uczestnikom quizy i konkursy dotyczące polskich komedii.

Miejska Biblioteka Publiczna w Choszczynie

- zorganizowano konkurs plastyczny „Legendy Ziemi Choszczeńskiej” mający na celu poznanie świata dawnych wartości i kultury poprzez legendy związane z historią regionu.

Gminna Biblioteka Publiczna w Czaplunku

- projekt skierowany do grupy pięcio- i sześciolatków z przedszkola publicznego „Zabawy z komputerem”,

- w formie warsztatów rękodzielniczych realizowano projekt „Ocalić od zapomnienia”. Podczas spotkań uczestnicy zajęć zdobili przedmioty użytkowe techniką decoupage, tworzyli koszyki i inne przedmioty z wikliny papierowej, malowali na szkle i ceramice.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Dębno

- przygotowano przedstawienie teatralne „Sąd nad bibliotekarzem”, w którym aktorami byli bibliotekarze amatorzy,

- biblioteka zorganizowała Japoński tydzień w bibliotece: o historii, kuchni, orgiami i ciekawostkach,

- samodzielne budowanie książkowej opowieści przez dzieci, opatrzonej własnymi ilustracjami – etapem końcowym był wydruk i oprawa. Zajęcia zorganizowano w ramach projektu: Moja własna książka – Od pomysłu do wydania...

Biblioteka Publiczna w Dobrej (powiat łobeski)

- zorganizowano warsztaty plastyczne „Decoupage”.

Gminna Biblioteka Publiczna w Dolicach:

- zorganizowano konkurs pisarski dla młodych autorów „Napisz swój kryminał”.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Goleniowie

- w ramach porozumienia zawartego przez Miejską i Powiatową Bibliotekę Publiczną im. C.K. Norwida w Goleniowie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Goleniowie, Prokuraturę Rejonową w Goleniowie, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Urząd Miasta i Gminy w Goleniowie zrealizowano czwarty etap kampanii społecznej „Wolni od przemocy”. Celem kampanii było uświadomienie społeczeństwu zagrożeń płynących ze stosowania przemocy,

- „Zakręcona akcja”- zbiórka plastikowych nakrętek. Sprzedaż plastiku przeznacza się za zakup bud

dla bezdomnych kotów i psów w przytulisku,

- „Giełda kolekcjonerów” – kiermasz kolekcjonerów i hobbystów z powiatu goleniowskiego,
- „Korki we wtorki”- cykl zajęć korepetycyjnych z matematyki udzielanych dzieciom i młodzieży uczącym się przez korepetytora – wolontariusza,
- „Między nami mamami” – cykl spotkań integracyjnych dla matek z dziećmi w wieku od 0 do 2 lat,
- coroczny Plebiscyt „Najżyczliwszy Goleniowianin 2012”.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Gościnie

- organizowano cykliczne spotkania „Z piórkiem przy kawie”, gromadzące lokalnych poetów prezentujących swoją twórczość.

Miejska Biblioteka Publiczna w Gryficach

- biblioteka uczestniczyła w projekcie Wszystkie Kolory Świata realizowanym pod patronatem UNICEF polegającym na uszyciu laleczek, które były symbolem pomocy chorym i głodującym dzieciom z najbiedniejszych krajów świata. Wszystkie lalki wykonane przez dzieci zostały sprzedane, a dochód z akcji przekazany na zakup szczepionek dla dzieci z Sierra Leone.
- IV Biblioteczne Dyktando z Języka Polskiego, organizowane z okazji Międzynarodowego Dnia Języka Ojczystego. Tegoroczne dyktando przeprowadzono w dwóch grupach wiekowych: gimnazjaliści i licealiści oraz osoby dorosłe.
- II Konkurs Wiedzy o Ziemi Gryfickiej zorganizowany w związku z jubileuszem 750-lecia nadania praw miejskich Gryficom we współpracy ze szkolnym Kołem Miłośników Ziemi Gryfickiej przy Gimnazjum nr 1. Konkurs pod patronatem honorowym Burmistrza Gryfic skierowany był do uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.
- 10 lat czytania dzieciom... podsumowanie X Finału Kampanii „Cała Polska czyta dzieciom”. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele władz, instytucji i mediów oraz nauczyciele gryfickich szkół, którzy aktywnie wspierają działania biblioteki na rzecz kampanii. W X edycji Kampanii dyrektor biblioteki uzyskała honorowy tytuł Koordynatora 10-lecia ogólnopolskiej kampanii „Cała Polska czyta dzieciom”.
- spotkanie w ramach projektu „Link do przyszłości. Młodzi. Internet. Kariera”, którego celem jest wspieranie młodych ludzi z małych miejscowości w planowaniu ich przyszłości zawodowej. Młodzież uczestnicząca w spotkaniu poznała listę „zawodów przyszłości” oraz podjęła próbę ustalenia predyspozycji niezbędnych do ich wykonywania. O swojej drodze do sukcesu opowiedział Krzysztof Arciszewski.

Biblioteka Publiczna w Gryfinie

- BIBLIOFERIADA: zdolności aktorskie uczestnicy mogli odkryć w trakcie warsztatów teatralnych z założycielką Teatryku Lalkowego Bum Cyk Cyk. Poszczególne grupy układały bajkę i na jej podstawie za pomocą lalek odgrywały role,
- spotkanie warsztatowe pt. „Jak kochać dziecko – idee Janusza Korczaka w indywidualnym podejściu do dziecka oraz w pracy z grupą dzieci w szkole, w przedszkolu i w bibliotece”, prowadzone przez trenerkę Polskiego Stowarzyszenia Pedagogów i Animatorów KLANZA, Małgorzatę Swędrowską. Spotkaniu towarzyszyła wystawa przygotowana przez Rzecznika Praw Dziecka – „Nie ma dzieci – są ludzie. Prawa człowieka zaczynają się od praw dziecka” składająca się z 20. plansz.

Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu

- w czasie ferii biblioteka zorganizowała warsztaty muzyczne – „Muzyczne bajanie” - warsztaty były prowadzone przez nauczyciela państwowej szkoły muzycznej I st.
- w dniach 24-27.05.2012 biblioteka była współorganizatorem programu miejskiego Hanzeatyckie Dni Kołobrzegu, w ramach obchodów biblioteka zorganizowała:
 - konkurs literacki Kołobrzeg w legendzie”,
 - spotkanie autorskie z Robertem Śmigiełskim (prezesem oddziału PTTK, autorem kołobrzeskich legend i przewodników turystycznych),
 - wystawę informacyjną „Hanza w zbiorach polskich bibliotek cyfrowych”.

Koszalińska Biblioteka Publiczna

- w ramach II edycji Żywej Biblioteki, której celem jest zapobieganie dyskryminacji i wykluczeniu społecznemu, odbyło się szereg imprez towarzyszących. Żywe Książki to osoby pochodzące z dyskryminowanych grup społecznych, z którymi każdy czytelnik mógł przeprowadzić rozmowę.
- w ramach kolejnej edycji Europejskiego Festiwalu Filmowego „Integracja Ty i Ja” współorganizowanego z Koszalińskim Towarzystwem Społeczno-Kulturalnym, zainicjowano Filmową

Akademii Integracji dla widzów, którzy wywodzą się ze środowisk i organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych. W ramach Filmowej Akademii odbyło się 5 spotkań filmowych w których uczestniczyło 346 osób. W trakcie Festiwalu, oprócz projekcji filmowych odbyło się 40 imprez towarzyszących, w których uczestniczyło 4 500 osób.

- akcja Narodowe Czytanie „Pana Tadeusza” odbyła się w Centrum Handlowym Atrium, w Galerii EMKA, na placu przed biblioteką oraz w autobusach MZK. Kolejne Księgi czytali przedstawiciele samorządu, pedagodzy, uczniowie i osoby niepełnosprawne. Pasażerowie autobusów mieli okazję słuchania audiobooków z tekstem epopei.

- w październiku Koszalińska Biblioteka Publiczna obchodziła Jubileusz 65-lecia istnienia. Biblioteka za wieloletnią pracę na rzecz bibliotek gminnych powiatu koszalińskiego została uhonorowana medalem pamiątkowym „ZA ZASŁUGI DLA POWIATU KOSZALIŃSKIEGO.”

- biblioteka po raz pierwszy włączyła się w obchody Tygodnia E- książki promując nowoczesne metody obcowania z książką elektroniczną.

Gminna Biblioteka Publiczna w Malechowie

- odbył się gminny konkurs plastyczny „Portret Józefa Ignacego Kraszewskiego” konkurs związany był z Rokiem J.I.Kraszewskiego.

Biblioteka Publiczna w Marianowie

- zorganizowano wystawę „Wędrująca Galeria”. Zgromadzone eksponaty to wytwory działalności artystycznej, które zaspokajają potrzeby i zamiłowania każdego z twórców.

Miejska Biblioteka Publiczna w Międzyzdrojach

- współpraca z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Międzyzdrojach, który dofinansował dwa autorskie projekty „Książka zamiast...” oraz „Od najmłodszych lat z książką za pan brat”. W ramach programu profilaktycznego „Książka zamiast...” OPS współfinansował spotkania autorskie dla dzieci, zakupił materiały plastyczne oraz teatralne np. materiały na stroje,

- w 2012 roku dwukrotnie odbywały się zajęcia z trenerem interpersonalnym Panią Małgorzatę Wychodil, która poprowadziła warsztaty dla gimnazjalistów pt.: „Mózg – początek uzależnienia” i „Stop przemocy”,

- program pt „Od najmłodszych lat z książką za pan brat” – jest skierowany do uczniów klas I-III szkoły podstawowej. Celem tego programu jest promocja czytelnictwa wśród najmłodszych. Za każdą wypożyczoną książkę uczeń dostaje gwiazdkę, którą wkleja na specjalną, kolorową kartę czytelnika, za 50 zebranych gwiazdek czytelnik otrzyma niespodziankę (najczęściej przybory szkolne).

Biblioteka Publiczna w Mirosławcu

- w minionym roku biblioteka została zaproszona do współpracy przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mirosławcu przy realizacji projektu pod nazwą „po-MOC”. Udział biblioteki polegał na organizowaniu cyklicznych spotkań z dziećmi i ich rodzicami w świetlicach na terenie gminy i miasta. Spotkania te polegały na czytaniu fragmentów książek dla dzieci, które dotyczyły tematycznie różnych rodzajów przemocy.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Myśliborzu

- po raz kolejny obchodzono Europejskie Dni Dziedzictwa pod hasłem: „Tajemnice codzienności”.

Miejska Biblioteka Publiczna w Nowogardzie

- „Spotkajmy się w bibliotece” – cykliczne spotkania dla aktywnych seniorów, co dwa tygodnie,

- XVI edycja miejsko – gminnego konkursu „Ziemia nowogardzka – nasza mała Ojczyzna”. Konkurs odbywa się zawsze 3 maja pod patronatem Burmistrza Nowogardu.

Gminna Biblioteka Publiczna w Osinie

- przeprowadzono 2-dniowe warsztaty rękodzielnicze dla dzieci i dorosłych „Sianoploty na doniczki i płoty” polegające na wyplataniu różnych przedmiotów z siana,

- warsztaty rękodzielnicze „Filcowanie na dywanie” przeznaczone były dla pań i dzieci, polegały na wykonywaniu różnych przedmiotów z kolorowej wełny czesankowej (ozdoby, biżuteria itp.),

- dla najmłodszych i młodzieży odbyły się letnie warsztaty taneczne. Dotyczyły wspólnych tańców w kręgu oraz tańców dożynkowych.

Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta Płoty

- przy bibliotece działa Klub Miłośników Klocków Lego.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Polanowie

- spotkania z Seniorami w ramach ogłoszonego przez Komisję Europejską Roku Seniora. Odbyło się osiem spotkań połączonych z wykładami: z lekarzem psychiatrii, z lekarzem – kierownikiem ZOZ w Polanowie, z psychologiem, z doktorem nauk humanistycznych z Politechniki Koszalińskiej, z prawnikiem, z Amazonkami, spotkanie autorskie z lokalnym pisarzem Jerzym Żelaznym.

Biblioteka im. Marii Skłodowskiej-Curie w Policach

- promocja książki Waldemara Potkańskiego „Police na przestrzeni dziejów” wydanej przez Bibliotekę.

Biblioteka Publiczna w Połczynie Zdroju

- „Ferie z filmem w bibliotece” - projekcie dzięki akcji Fundacji Centrum Edukacji Obywatelskiej,
– warsztaty plastyczne pt. "Ciekawe rzeczy z gliny i śmieci". Działanie aktywizujące w ramach partnerstwa z Lokalną Grupą Działania Powiatu Świdwińskiego.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Sianowie

- organizacja imprezy pt. „Gościenna Noc w Bibliotece” w ramach grantu „Podaj dalej” – gośćmi byli czytelnicy z bibliotek w Bornem Sulinowie, Domasławicach i Barwicach.

Miejska Biblioteka Publiczna w Sławnie

- przy bibliotece działa Klub Młodego Internauty „Sieciaki”.

Książnica Stargardzka

- otwarto Galerię Exlibrisu, w której zaprezentowano ekslibrisy dwóch artystów grafików: Andrzeja Kowalskiego i Ryszarda Balonia,
- III Stargardzki Turniej Bajarza i Opowiadacza Legend „Dzieje Stargardu i Pomorza Zachodniego legendą opowiedziane” dla uczniów szkół podstawowych,
- III Międzyprzedszkolny Przegląd Teatralny „Kryształowa Maski”, w którym do rywalizacji stanęli młodzi aktorzy z 9. Przedszkoli,
- zorganizowano XI edycję miejskiej uroczystości Pasowania na Czytelnika Książnicy Stargardzkiej,
- organizowany przez Książnicę Festyn na ulicy „Magicznej” obchodził jubileusz 10-lecia istnienia.

Książnica Pomorska

- warsztaty plastyczne dla dzieci oraz wystawa: Bajkowa Mandala Braci Grimm,
- wystawa 375. rocznica śmierci księcia Bogusława XIV,
- IX Międzynarodowy Festiwal Sztuki Książki KORESPONDENCJA - wystawa,
- Panel dyskusyjny ..." Z podziemia", „Feniks", „Nadodrze", „BIS", „KOS"... szczecińskie czasopisma pozacenzuralne, projekcja filmu M.Chojeckiego, promocja albumu Papierem w system,
- Noc sensacji w bibliotece - cykl imprez podczas Europejskiej Nocy Muzeów,
- Pokaz multimedialny projektu Internetowej Encyklopedii Szczecina oraz działalności portalu sedina.pl,
- Polsko - niemieckie spotkanie poświęcone Erwinowi Ackerknechtowi i roli digitalizacji w upowszechnianiu zbiorów historycznych i archiwalnych,
- spotkanie autorskie z Kazimierzem Kozłowskim i prezentacja książki „Pomorze Zachodnie w latach 1945-2010”,
- Pomnik Czynu Polaków - historia powstania – wystawa,
- spotkanie autorskie z Markiem Żymłą (w ramach Szczecińskiego Przeglądu Literackiego Forma),
- spotkanie autorskie z Romanem Cieplińskim i Mirosławem Winconkiem i promocja książki „Utracone dziedzictwo. Rezydencje wiejskie Pomorza Zachodniego”,
- spotkanie autorskie z Jarosławem Kociubą, autorem książki „Pomorze”.

Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie

- biblioteka zorganizowała wraz z Polskim Radiem Szczecin akcję publicznego odtwarzania poezji w autobusach - Szymborska czyta Wisławę w autobusie. W ten sposób propagowano wśród mieszkańców miasta poezję noblistki, czytelnictwo oraz bibliotekę,
- spotkanie z cyklu Errata Literata z powieściopisarzem, krytykiem literackim, eseistą, historykiem literatury Stefanem Chwinem,
- pierwsze spotkanie z cyklu Narracje z dwoma przedstawicielami współczesnej prozy - Ignacym Karpowiczem i Markiem Bieńczykiem poprowadził profesor akademicki i krytyk literacki Przemysław Czaplński,

- spotkanie z przedstawicielami współczesnej poezji polskiej zorganizowane w ramach cyklu „Seryjni poeci”, promującego książki ukazujące się w serii „Biblioteka Poezji Współczesnej”, wydawanej przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu. Zaproszenie przyjęli poeci: Szczepan Kopyt, Adam Wiedemann oraz Maciej Melecki.

Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinku

- zorganizowano powiatowy konkurs plastyczny na najlepszy plakat dotyczący książki Janusza Korczaka, „Kiedy śmieje się dziecko, śmieje się cały świat”.

Miejska Biblioteka Publiczna w Świnoujściu

- wystawa fotografii „Port to jest poezja” autorstwa Cezarego Dubiela,
- w związku ze Światowym Dniem Książki i Praw Autorskich na promie Bielik odbył się kiermasz książkowy pod nazwą: „Promujemy książkę na promie”.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Tucznie

- przeprowadzono niezwykle interesujący i ważny dla regionu konkurs z historii Tucznia pn. „Moja mała Ojczyzna”. Nagrody ufundowało Nadleśnictwo Tucznia.

Biblioteka Publiczna Gminy Ustronie Morskie

- biblioteka wzięła czynny udział w konkursie "Seniorzy w akcji". Projekt pod nazwą "A pamiętasz babciu, a pamiętasz dziadku?" polegał na współpracy uczniów i seniorów w badaniach nad przeszłością regionu i poznawaniu losów pierwszych osadników. Z zebranych materiałów powstała publikacja o historii miejscowości.

Miejska Biblioteka Publiczna w Wałczu

- spotkanie z Wałczanką Antoniną Malec i promocja jej najnowszej książki „Córki Bachusa”,
– spotkanie z cyklu „ Z historią miasta na Ty”, które prowadził historyk, prezes Klubu Miłośników Wałcza. Spotkanie dotyczyło uwarunkowań naturalnych, politycznych i społecznych ziemi wałeckiej.

XI. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA I WYDAWNICZA

1. Działalność wydawnicza w 2012 r.

Książnica Pomorska:

- Tadeusz Białecki: Szczecin-przystanek na całe życie. Wspomnienia z lat 1959-1975. Cz.2,
- Maria Pawlikowska – Jasnorzewska: Szachownica,
- Konstanty Symonolewicz - orientalista, dyplomata, opiekun Polonii Mandżurskiej pod red. Adama Winiarza,
- Strategia gromadzenia zbiorów w bibliotekach polskich (Seria Bibliotekarza Zachodniopomorskiego T. IX),
- Polskie biblioteki ekonomiczne – wczoraj – dziś - jutro (Seria Bibliotekarza Zachodniopomorskiego T. X),
- Bibliotekarz Zachodniopomorski numery: 1 -2/2011, 3 - 4/2011, 1/2012.

Koszalińska Biblioteka Publiczna:

- Gracjan Bojar-Fijałkowski: O księżniczkach, zbójcach, karzełkach i... : wybór pomorskich legend,
- Grażyna Banasiak: Pisane bezsennością,
- Jan Kuriata: Świat rzeczy niewidzialnych,
- Koszalińska Niezapominajka - wydawnictwo pokonkursowe,
- „Miesiąc w Koszalinie” Informator kulturalny (11 numerów, w tym połączony numer 07-08/2012),
- „Kultura Koszalińska” Almanach,
- „Rocznik Koszaliński” nr 39/2012.

Gminna Biblioteka Publiczna w Czaplunku wydała 3 numery lokalnego czasopisma „Grajdoł”.

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Dębnie:

- dwumiesięcznik „Merkuriusz Dębnowski” (6 numerów),
- katalog „Dębno 2012 - Inspiracje Małą Ojczyzną” (podsumowanie XIX Międzynarodowych „Spotkań

Twórczych” 2012,

- „Dębnowscy regionaliści” seria Dębnowska Biblioteczka 19 – 2012 r..

Biblioteka Publiczna w Gryfinie wydała publikację pokonferencyjną „Historia Polski hymnem pisana”.

Biblioteka Publiczna w Marianowie jest współwydawcą gazetki lokalnej „To i Owo Marianowo”.

Biblioteka Publiczna w Połczynie Zdroju wydała 2 numery gazetki turniejowej “Skamander z Kurierem Szczecińskim” (wydawnictwo okazjonalne XXVII Ogólnopolski Turniej Sztuki Recytatorskiej i Poezji Śpiewanej im. Skamandrytów).

Pyrzycka Biblioteka Publiczna wydaje samorządowy miesięcznik społeczno-kulturalny Gazeta Ziemi Pyrzyckiej.

Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie w 2012 roku była wydawcą dwóch numerów Szczecińskiego Dwumiesięcznika Kulturalnego „Pogranicza”.

Miejska Biblioteka Publiczna w Świnoujściu wydała książkę pod redakcją świnoujskiego historyka - dr Józefa Plucińskiego „Książnica znad Świny 1947-2012”, która przedstawia biogramy byłych i obecnych pracowników MBP w latach 1947-2012.

Biblioteka Publiczna w Złocięncu wydała tomik poezji w ramach Regionalnego przeglądu twórczości poetyckiej „Spotkanie z zajęczkiem”.

2.Sesje, konferencje, spotkania naukowe

Książnica Pomorska:

- konferencja polsko - niemiecka dotycząca publikacji „Sąsiedzi z papieru 1945-1980” zorganizowana wraz z Krajową Centralą Kształcenia Obywatelskiego Meklemburgii - Pomorza Przedniego w Schwerinie - 19.04.2012,

- konferencja „Stefan Flukowski i kult nowoczesności” - w Książnicy Pomorskiej i w Świnoujściu - 8-9.05.2012,

- sesja popularnonaukowa „Mandżuria i polski Harbin” z okazji nadania nazwy Ronda Polonii Mandżurskiej jednemu ze szczecińskich skrzyżowań) 29.05.2012,

- seminarium Facebook i Twitter w pracy biblioteki, oferty biblioteczne w portalach społecznościowych 24.10.2012,

- konferencja „Sacrum w literaturze” III Konferencja z cyklu „Kultura umysłowa a tożsamość narodowa i europejska” 25.10.2012,

- Konferencja Regionalna Programu Rozwoju Bibliotek „2 + 2 = 5 wspólnie zrobimy więcej” w Bornem Sulinowie. Współorganizatorem była Miejska Biblioteka Publiczna w Bornem Sulinowie. 12.04.2012,

- Konferencja Regionalna Programu Rozwoju Bibliotek „Ocalić od zapomnienia. Biblioteka miejscem dokumentacji historii społeczności lokalnych”. Celem konferencji była prezentacja roli bibliotek publicznych w dokumentowaniu historii społeczności lokalnych oraz ogłoszenie wyników Konkursu Dobrych Praktyk 20.11.2012,

- Książnica Pomorska każdego roku bierze udział w Zachodniopomorskim Festiwalu Nauki. W 2012 roku w ramach XII edycji Festiwalu w Książnicy Pomorskiej odbyło się szereg wykładów, warsztatów i lekcji.

Koszalińska Biblioteka Publiczna:

- IX Powiatowa dziecięca sesja naukowa „Zaczarowany świat Astrid Lindgren” 2.04.2012,

- konferencja podsumowująca wyniki osiągnięte przez biblioteki gminne powiatu koszalińskiego w 2011 roku przygotowana wraz z Biblioteką Publiczną Miasta i Gminy Polanów 8.02.2012.

- wykład dr I. Zachciał „Słowo w biblioterapii” w ramach Dnia Bibliotekarza,

- wykład J. Wojciechowskiego „Pułapki komunikacyjne w pracy z czytelnikiem” w ramach jubileuszu biblioteki

Biblioteka Publiczna w Gryfinie zorganizowała, we współpracy z Towarzystwem Miłośników Historii Ziemi Gryfińskiej, konferencję „Historia Polski hymnem pisana”, której wynikiem była publikacja pokonferencyjna. Z tej okazji powstał również film nakręcony przez Regionalną Telewizję z Görlitz.

W **Miejskiej Bibliotece Publicznej w Świnoujściu** w ramach Tygodnia Bibliotek 2012 odbyło się seminarium poświęcone Patronowi Biblioteki Stefanowi Flukowskiemu podczas którego Sekretarz Naukowy Książnicy Pomorskiej p. Cecylia Judek wygłosiła referat „Przyjaźnie Stefana Flukowskiego” 09.05.2012.

XII. POZABUDŻETOWE ŹRÓDŁA POZYSKIWANIA ŚRODKÓW NA DZIAŁALNOŚĆ BIEŻĄCĄ I INWESTYCJE. UDZIAŁ W PROGRAMACH, KONKURSACH, GRANTACH, SPONSORING

Po raz czwarty w Książnicy Pomorskiej rozstrzygnięto konkurs **Biblioteka Roku** na najlepszą bibliotekę publiczną województwa zachodniopomorskiego roku 2011 opisany w rozdziale XIII, pkt. 4.

W 2012 r. z programu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „**Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek**” 94 biblioteki województwa zachodniopomorskiego pozyskały środki na łączną kwotę 862 369 zł. Środków tych nie otrzymały biblioteki z 20. gmin (z ogólnej liczby 112 gmin, w których działały biblioteki), ponieważ nie spełniały warunków otrzymania dotacji tj. nie posiadały statusu instytucji kultury.

W **Programie Rozwoju Bibliotek** uczestniczą 43 biblioteki województwa zachodniopomorskiego (137 placówek, z tego 52. w I rundzie i 85 w II rundzie). W roku 2012 biblioteki uczestniczyły w zorganizowanych przez Książnicę Pomorską dwóch Konferencjach Regionalnych dla uczestników Programu, Konkursie Dobrych Praktyk oraz cyklu szkoleń z zakresu umiejętności IT. Współpracowano również z Centrum Rozwoju Aktywności Lokalnej przy realizacji szkoleń specjalistycznych.

W ramach Programu Wieloletniego Kultura+. Priorytet **Biblioteka +** realizowanego przez Instytut Książki, w ostatnim roku modułu „Szkolenia dla bibliotekarzy”, w Książnicy Pomorskiej przeprowadzono szkolenia, w których udział wzięło 36. bibliotekarzy. Biblioteki województwa zachodniopomorskiego korzystały też z Priorytetu „Infrastruktura bibliotek”, co opisano w dziale VI.

Z Programu dotacyjnego Instytutu Książki realizowanego w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa w roku 2012. **Kraszewski. Komputery dla bibliotek** skorzystało 12 bibliotek w województwie zachodniopomorskim.

Duża liczba bibliotek nadal korzysta z refundacji kosztów dostępu do Internetu pokrywanych przez Fundację Orange w ramach programu „**Akademia Orange dla bibliotek**”.

W ramach Konkursu Grantowego „**Aktywna Biblioteka**” realizowanego przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce granty na realizację własnych projektów otrzymały biblioteki w Chojnie, Gryficach, Grzmiącej, Kaliszu Pomorskim (2 granty), Polanowie, Trzebiatowie (2 granty), Tucznie i Węgorzynie. Konkurs był skierowany do Bibliotek Partnerskich i Bibliotek Wiodących biorących udział w Programie Rozwoju Bibliotek.

W 2012 r. **Książnica Pomorska** pozyskała środki z następujących programów:

- Promocja Literatury i Czytelnictwa. Priorytet 1 „Literatura” (80 tys. zł na wydanie 4. pozycji książkowych),
- Biblioteka+. „Szkolenia dla bibliotekarzy” (81 tys.),
- Dyskusyjne Kluby Książki (40 tys.),
- Regionalny Program Operacyjny „Remont najstarszego budynku Książnicy Pomorskiej- Muzeum Literatury (refundacja wydatków poniesionych w poprzednich latach),
- INTERREG IV A – Fundusz Małych Projektów - Warsztaty i konferencja na temat upowszechniania wspólnego dziedzictwa kulturalnego Pomorza - historyczne czasopisma w szczecińskich i greifswaldzkich zbiorach (refundacja wydatków poniesionych w poprzednich latach).

Koszalińska Biblioteka Publiczna wraz z Koszalińskim Towarzystwem Społeczno-Kulturalnym na realizację IX edycji Europejskiego Festiwalu Filmowego Integracja Ty i JA pozyskała ogółem 280 tys. zł od Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej – w Ramach PO FIO 2012, Gminy Miasto Koszalin oraz Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej. Koszalińska Biblioteka Publiczna, jako jedna z ośmiu bibliotek w kraju uczestniczy w programie „Ameryk@ w twojej bibliotece”, dzięki któremu wzbogaciła się o dostęp do około 40 internetowych baz danych i 100 anglojęzycznych książek.

Gminna Biblioteka Publiczna w Brojcach pozyskała fundusze z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na budowę świetlicy w miejscowości Strzykocin (317 tys.).

Miejska Biblioteka Publiczna w Choszczynie otrzymała od Gminy Choszczno dotację celową (Dział 851 Ochrona zdrowia) na realizację zadania „Edukacja mieszkańców poprzez udostępnienie w MBP w Choszczynie popularnych materiałów w zakresie profilaktyki alkoholowej” (15 tys. zł) oraz „przeciwdziałania narkomanii i przemocy domowej” (5 tys. zł).

Gminna Biblioteka Publiczna w Czaplunku uzyskała dofinansowanie w kwocie 1 800 zł na warsztaty rękodzielnicze pn. „Ocalić od zapomnienia” w ramach Projektu Lokalnej Grupy Działania „Działaj Lokalnie VII” ze środków Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności.

Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Golczewie brała udział w projekcie współfinansowanym przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013 pt.: „Poprawa dostępności i jakości oferty kulturalnej gminy Golczewo”. Projekt pozwolił na remont biblioteki i wymianę wyposażenia.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Goleniowie pozyskała następujące środki:

- grant z Gminy Goleniów w wysokości 4 000 zł do wypoczynku zimowego dzieci i młodzieży w ramach organizowanych przez Bibliotekę zajęć stacjonarnych pn. „Feriada 2012”,
- grant z Gminy Goleniów w kwocie 4 900 zł na zorganizowanie wypoczynku letniego dzieci i młodzieży w formie stacjonarnej pn. „Wakacje z Biblioteką 2012 – Lato z muzyką, tańcem i plastyką,
- 8 000 zł z Fundacji im. Jana Kantego Steczkowskiego z programu „Na dobry początek” na dofinansowanie projektu edukacyjnego dla dzieci w wieku 2-5 lat w filii w Kliniskach Wielkich pn. „Klub dociekliwego malucha”.

Miejska Biblioteka Publiczna w Gryficach

Dyrektor Biblioteki Zofia Czasnowicz, uzyskała honorowy tytuł Koordynatora 10-lecia ogólnopolskiej kampanii „Cała Polska czyta dzieciom” w X edycji Finału Kampanii „Cała Polska czyta dzieciom”. Wręczenie nagrody przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Bogdana Zdrojewskiego odbyło się w Warszawie.

Biblioteka Publiczna w Kaliszu Pomorskim

Z Programu „Działaj Lokalnie VII” Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności realizowanego przez Akademię Rozwoju Filantropii w Złocińcu, Biblioteka Publiczna pozyskała kwotę 2 125 zł na organizację projektu „Pierwsza pomoc? Boję się! Nie bój się, nauczymy cię”.

Z programu „Działaj lokalnie VII” pozyskano także 2 100 zł na „Pałacowe kino spacerowe” oraz kwotę 2 200 zł na warsztaty komiksowe.

Miejska Biblioteka Publiczna w Kołobrzegu pozyskała środki na realizację programów:

- Program edukacji ekologicznej dzieci „Ekologia z Biblioteką” (dofinansowanie przez Gminę Miasto Kołobrzeg),
- Program „Biblioteka bezpieczna i przyjazna dziecku” (dofinansowanie przez Gminę Miasto Kołobrzeg ze środków Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych).

Gminna Biblioteka Publiczna w Osinie pozyskała 2 granty na realizację wraz z Lokalną Grupą Działania Stowarzyszenie Szanse Bezdroży Gmin Powiatu Goleniowskiego warsztatów dla dzieci i dorosłych w okresie wakacyjnym („Sianopłaty na doniczki i płoty”, „Filcowanie na dywanie”, „Warsztaty taneczne”) oraz dotację na przedstawienie teatralne „Piekielnie anielska sztuka”.

Biblioteka Publiczna w Połczynie Zdroju

Filie biblioteczne brały udział w realizacji projektów świetlic wiejskich w Gawrońcu, Kołaczu i Popielewie oraz Rady Sołeckiej w Redle pt. „Moja miejscowość w Internecie” (program Fundacji Wspomagania Wsi „Pożyteczne ferie”). Filie w Redle i Popielewie współrealizowały wakacyjne projekty edukacyjne świetlic wiejskich w swoich miejscowościach pt. „Nasza wieś najpiękniejsza” w ramach programu „Pożyteczne Wakacje” finansowanego przez Fundację Wspomagania Wsi. W filiach w Redle, Popielewie i Gawrońcu realizowano projekty: „Papierowa wiklina”, „Ciekawe rzeczy z gliny i śmieci” (Kołacz) oraz warsztaty taneczne (Gawroniec). Realizacja projektów była finansowana przez Lokalną Grupę Działania Powiatu Świdwińskiego.

Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta w Sianowie otrzymała 100 000 zł. z Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej na remont sali kina Zorza (Priorytet 1. Modernizacja kin). Środki pozyskano również z Fundacji Wspomagania Wsi „Pożyteczne Ferie 2012” – „Moja miejscowość w Internecie” dla filii w Sierakowie Sławińskim, Osiekach oraz punktu bibliotecznego w Skibnie, w którym realizowano też projekt „Pożyteczne Wakacje 2012” – „Nasza wieś najpiękniejsza”.

Gminna Biblioteka Publiczna w Stanominie (gmina Białogard) realizowała projekt „Pożyteczne wakacje” – „Nasza Wieś Pięknieje” dzięki środkom z Fundacji Wspomagania Wsi. Zajęcia odbywały się w filiach w Podwilczu, Pomianowie i Rogowie.

Biblioteka Publiczna Gminy Stargard Szczeciński pozyskała środki w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich, działanie 413 – „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” na realizację projektu pod nazwą „Internet Caffee – oknem na świat dla mieszkańców LGD WIR z miejscowości Pężino i Barzkowice”. Dzięki pozyskanym środkom (14 257,74 zł) utworzono dwie kawiarenki internetowe w bibliotekach w/w miejscowości.

Biblioteka Publiczna w Złocieńcu pozyskała grant na remont pomieszczenia oraz wyposażenie oddziału dla dzieci z programu „Działaj Lokalnie VII” Polsko - Amerykańskiej Fundacji Wolności.

Ponadto Biblioteki uczestniczące w Programie Rozwoju Bibliotek pozyskiwały granty oraz współpracowały z Fundacją Rozwoju Dzieci im. J.A. Komeńskiego (4 biblioteki), Fundacją Ośrodka KARTA (3), Towarzystwem Inicjatyw Twórczych „ę” (2), Centrum Edukacji Obywatelskiej (2), Civis Polonus (2), Fundacją Nowe Media (3), Fundacją Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych (1), Fundacją Volunteers for Sport (1).

W ramach **Programu Donacji Oprogramowania Microsoft** biblioteki otrzymały bezpłatne licencje na oprogramowanie systemu Windows i pakietu Office. Wartość licencji dla poszczególnych bibliotek wahała się od kilkunastu do kilkudziesięciu tysięcy dolarów.

Część bibliotek włączyła się w akcję Polska Cyfrowa Równych Szans zgłaszając swych animatorów działań na rzecz edukacji cyfrowej pokolenia 50+ jako tzw. **Latarników Polski Cyfrowej**.

XIII. STAN ORGANIZACYJNY I DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTEK POWIATOWYCH NA RZECZ BIBLIOTEK GMINNYCH. ZADANIA WOJEWÓDZKIE REALIZOWANE PRZEZ KSIĄŻNICĘ POMORSKĄ

1. Liczba bibliotek powiatowych

W województwie zachodniopomorskim funkcjonują:

- 1 biblioteka powiatowa (organizatorem jest starostwo powiatowe),
- 6 bibliotek, których funkcje powiatowe są zapisane w statucie (oraz w nazwie biblioteki),
- 10 bibliotek pełniących funkcje powiatowe na mocy porozumień (organizatorem jest samorząd gminny),
- 3 biblioteki w miastach grodzkich (w tym Koszalińska Biblioteka Publiczna, która pełni funkcję biblioteki powiatowej dla powiatu grodzkiego i ziemskiego).

W województwie zachodniopomorskim **powiat kołobrzeski jako jedyny, nie posiada biblioteki powiatowej**.

Od kilku lat następuje stopniowa likwidacja filii Zachodniopomorskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli Publicznej Biblioteki Pedagogicznej im. Heleny Radlińskiej w Szczecinie. Biblioteki publiczne w miastach powiatowych przejmują ich księgozbiory oraz często kadre i pomieszczenia biblioteczne. W 2012 r. sytuacja taka dotyczyła biblioteki w Pырzycach.

W 2012 roku również Centrum Edukacji Nauczycieli w Koszalinie zlikwidowało filie biblioteki pedagogicznej w Białogardzie, Drawsku Pomorskim, Sławnie i Świdwinie. W przypadku biblioteki w Świdwinie spowodowało to zmianę jej statutu i nazwy. Białogardzka Biblioteka Publiczna na bazie przejętej filii biblioteki pedagogicznej w Koszalinie utworzyła swoją kolejną filię biblioteki publicznej w Białogardzie. Filia obsługiwana jest przez bibliotekarza byłej filii biblioteki pedagogicznej, któremu powierzono zadania instruktora powiatowego, jako dodatkowe zadanie. Pozostałe biblioteki przejęły księgozbiory i wyposażenie bibliotek pedagogicznych.

2. Stan organizacyjny bibliotek powiatowych

Działalność na rzecz bibliotek w powiecie finansowana jest przez starostwa powiatowe w wysokości od 10 do 90 tys. zł rocznie. Biblioteki powiatowe zgłaszają, że fundusze te w zdecydowanej większości nie są wystarczające. W 2012 r. samorządy powiatowe przekazały bibliotekom na działalność powiatową 691 071 zł, to jest o 9 361 zł więcej niż w 2011 r. (Koszalińska Biblioteka Publiczna otrzymała o 20 tys. więcej, zaś środki dla Miejskiej Biblioteki Publicznej w Choszcznie znacząco zmniejszono). W wyjątkowej sytuacji jest Powiatowa Biblioteka Publiczna w Wałczu, której całość działalności finansowana jest ze środków Starostwa Powiatowego.

Biblioteki w Białogardzie i Choszcznie w ramach przyznanej kwoty nadal finansują wdrażanie jednolitych komputerowych systemów bibliotecznych w swoich powiatach oraz prowadzą systematyczne szkolenia w tym zakresie.

W całym województwie zatrudnionych jest 17 instruktorów (15,5 etatu) z tego 10 instruktorów to pracownicy Książnicy Pomorskiej, Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie i Koszalińskiej Biblioteki Publicznej. Nowe stanowisko instruktora utworzono jedynie w Białogardzie. W Pырzyckiej Bibliotece Publicznej po odejściu instruktora w połowie 2012 r. etat jest nieobsadzony. W Drawsku Pomorskim funkcję instruktora dla całego powiatu (umowa – zlecenie) pełni bibliotekarz zatrudniony w Kaliszu Pomorskim. Pomocą w działalności na rzecz bibliotek służą dyrektorzy lub pracownicy bibliotek powiatowych pobierający niewielkie „dodatki powiatowe”. Biblioteki powiatowe zatrudniające instruktorów, zdecydowanie lepiej radzą sobie z pełnieniem zadań powiatowych. Biblioteki w ich powiatach uzyskują skuteczniejszą pomoc i funkcjonują sprawniej.

Wśród 21. bibliotek sprawujących funkcje powiatowe, nadal 4 nie są samodzielnymi instytucjami kultury, działają bowiem w strukturach ośrodków kultury. Należą do nich:

- Ośrodek Kultury. Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Drawsku Pomorskim,
- Centrum Kultury. Miejska Biblioteka Publiczna w Chojnie (jest biblioteką powiatową dla połowy powiatu gryfińskiego),
- Samorządowa Agencja Promocji i Kultury. Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinku,
- Świdwiński Ośrodek Kultury. Miejska Biblioteka Publiczna w Świdwinie.

Brak samodzielności organizacyjnej utrudnia wymienionym wyżej bibliotekom pełnienie nadzoru merytorycznego nad bibliotekami w powiecie, zwłaszcza, że teren działania ośrodków kultury obejmuje jedynie własną gminę a nie cały powiat.

3. Zadania realizowane przez biblioteki powiatowe

Najważniejszymi zadaniami realizowanymi przez biblioteki powiatowe jest doradztwo w zakresie gromadzenia, opracowania i selekcji zbiorów bibliotecznych oraz szkolenie bibliotekarzy bibliotek gminnych. Szkolenia prowadzą pracownicy Książnicy Pomorskiej, bibliotek powiatowych lub osoby zaproszone. Poniżej przedstawiono przykłady szkoleń, zorganizowanych przez biblioteki powiatowe dla bibliotek gminnych:

Koszalińska Biblioteka Publiczna:

- Analiza czytelnictwa w bibliotekach publicznych powiatu koszalińskiego za 2011 r. (w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Polanowie),
- Aspekty prawne funkcjonowania bibliotek,
- Wykład „Słowo w biblioterapii”,

- Wykład „Pułapki komunikacyjne w pracy z czytelnikiem”,
- Warsztaty „Dobre chwile z książką”,
- Szkolenie „Kontrola zarządcza w bibliotekach”.

Miejska Biblioteka Publiczna w Chojnie:

- Wychowanie przez czytanie - warsztaty,
- Moliki książkowe, czyli co czytać dziecku - warsztaty,
- Zabawy ze słowem i tekstem – warsztaty literacko - aktorskie.

Miejska Biblioteka Publiczna w Choszcznie:

- Ochrona danych osobowych w specyfice pracy instytucji kultury.

Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Drawsku Pomorskim:

- Coś z niczego - warsztaty dla bibliotekarzy pracujących z dziećmi,
- Pedagogika zabawy - metody pracy z młodym oraz dojrzałym odbiorcą,
- Zarządzanie emocjami w sytuacjach trudnych w bibliotece.

Biblioteka Publiczna w Gryfinie:

- Format Marc 21 w systemie SOWA 2 (2 szkolenia).

Biblioteka im. Marii Skłodowskiej-Curie w Policach:

- Jak stworzyć markę „Ja”. Poczucie własnej wartości kluczem do satysfakcji zawodowej,
- Sięgaj po to czego chcesz nie raniąc innych - aktywizowanie zachowań asertywnych w pracy i w życiu codziennym.

Książnica Stargardzka:

- Elektroniczny dziennik biblioteki publicznej – w oparciu o zmiany w K-03 wprowadzone przez GUS,
- Współczesna biblioteka publiczna w praktyce.

Powiatowa Biblioteka Publiczna w Wałczu:

- Katalogowanie w Języku Haseł Przedmiotowych Biblioteki Narodowej.

W 2012 r. 3 biblioteki powiatowe wzięły udział w Programie Rozwoju Bibliotek jako biblioteki wiodące. Ich partnerami były biblioteki z powiatu. W ramach Programu odbyły się spotkania bibliotek partnerskich z wiodącymi, połączone ze szkoleniami na temat strategii rozwoju biblioteki.

W bibliotekach w Chojnie, Drawsku Pomorskim, Kamieniu Pomorskim, Stargardzie Szczecińskim oraz w Świdwinie kontynuowano spotkania informacyjno - szkoleniowe związane z wprowadzaniem do bibliotek programem bibliotecznym MAK+. W Białogardzie, Choszcznie i Kamieniu Pomorskim szkolono w zakresie obsługi programu SOWA2. Biblioteka w Białogardzie pełniąc funkcje powiatowe umieszcza również na swoich stronach internetowych katalogi on-line bibliotek swojego powiatu.

Od lat dużą popularnością cieszą się cykliczne konkursy recytatorskie, fotograficzne i plastyczne o zasięgu powiatowym, w których organizację i przebieg angażowane są również biblioteki gminne. Przykładem może tu być kolejna edycja regionalnego konkursu „Ptaki, ptaszki i ptaszęta polne”. Biblioteki powiatowe niejednokrotnie finansują nagrody dla uczestników konkursów.

Nadal prowadzone są również wypożyczenia międzybiblioteczne pomiędzy bibliotekami powiatowymi a bibliotekami gminnymi.

Z ogólnej kwoty przyznanej bibliotekom powiatowym przez starostwa na działalność powiatową, kwoty wydatkowane na szkolenia dla bibliotek gminnych były trzykrotnie niższe, niż na uzupełnienie własnych zbiorów. Biblioteki otrzymujące najniższe kwoty na zadania powiatowe, ograniczają swoją działalność głównie do udzielania porad telefonicznych oraz zbierania i podsumowywania rocznych sprawozdań statystycznych z terenu powiatu.

Nie zmieniła się sytuacja Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Myśliborzu, gdzie Starostwo Powiatowe przeznacza całość środków (10 tys. zł) na zakup książek do wszystkich placówek w powiecie, a rolą biblioteki powiatowej jest jedynie podział i rozliczenie powyższych funduszy pomiędzy poszczególne biblioteki gminne powiatu.

W pojedynczych przypadkach biblioteki otrzymujące dotację ze starostwa powiatowego, nie prowadzą żadnej działalności na rzecz bibliotek gminnych w powiecie, a otrzymane środki przeznaczają wyłącznie na własną działalność.

4. Zadania wojewódzkie realizowane przez Książnicę Pomorską

W związku z nowelizacją Ustawy o bibliotekach kilka gmin województwa zachodniopomorskiego, pod koniec 2012 r. podjęło uchwały o zamiarze połączenia bibliotek z innymi instytucjami kultury. Dyrektor Książnicy Pomorskiej oraz kierownik Działu Instrukcyjno-Metodycznego odbyli związane z tym spotkania w gminach: Krzęcin (powiat choszczeński), Bierzwnik (powiat choszczeński), Trzcińsko Zdrój (powiat gryfiński) oraz Darłowo m. (powiat sławieński). W każdym przypadku planowane jest połączenie biblioteki z ośrodkiem kultury. Oceniono, że jedynie dla biblioteki w Krzęcinie taka zmiana byłaby korzystna. Na rok 2013 planowane są już kolejne wyjazdy związane z łączeniem bibliotek.

W 2012 roku w Książnicy Pomorskiej zorganizowano:

- konferencję dyrektorów bibliotek publicznych - powiatowych i pełniących funkcje powiatowe. Współorganizatorem była Powiatowa Biblioteka Publiczna w Wałczu. Konferencja „Nowe kolekcje zbiorów Zachodniopomorskiej Biblioteki Cyfrowej „Pomerania” tworzone w ramach Programu Kultura+” poświęcona była zagadnieniom komputeryzacji bibliotek, digitalizacji zbiorów oraz współpracy bibliotek w ramach Zachodniopomorskiego Systemu Informacji Regionalnej i Naukowej. Podczas konferencji omówiono również wyniki statystyczne bibliotek w województwie za 2011 r. oraz przekazano aktualne informacje ze stanu realizacji Programu Rozwoju Bibliotek i programu Biblioteka+,
- konferencję dyrektorów bibliotek publicznych - powiatowych i pełniących funkcje powiatowe. Współorganizatorem była Miejska Biblioteka Publiczna w Szczecinie. Konferencja „Wskaźniki funkcjonalności bibliotek publicznych wszystkich szczebli” poświęcona była badaniom jakości pracy bibliotek publicznych prowadzonym przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich oraz narzędziom zarządzania jakością stosowanym w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Szczecinie,
- Konferencję Regionalną Programu Rozwoju Bibliotek „2 + 2 = 5 wspólnie zrobimy więcej”. Współorganizatorem była Miejska Biblioteka Publiczna w Bornem Sulnowie,
- Konferencję Regionalną Programu Rozwoju Bibliotek „Ocalić od zapomnienia. Biblioteka miejscem dokumentacji historii społeczności lokalnych”. Celem konferencji była prezentacja roli bibliotek publicznych w dokumentowaniu historii społeczności lokalnych oraz oficjalne ogłoszenie wyników Konkursu Dobrych Praktyk,
- seminarium Facebook i Twitter w pracy biblioteki. Doświadczeniami z pracy na forach społecznościowych dzielili się bibliotekarze z Niemiec i Polski,
- pierwszy moduł szkolenia dla bibliotekarzy biorących udział w programie Biblioteka+. Tematyka I modułu dotyczyła rozwoju osobistych kompetencji menadżerskich i przywódczych (2 grupy szkoleniowe),
- pierwszą część II modułu dla bibliotekarzy biorących udział w programie Biblioteka+. Tematyka dotyczyła organizacji i skutecznego zarządzania biblioteką (część teoretyczna; 2 grupy szkoleniowe),
- drugą część II modułu dla bibliotekarzy biorących udział w programie Biblioteka+. Tematyka dotyczyła organizacji i skutecznego zarządzania biblioteką (część praktyczna; 2 grupy szkoleniowe).

Szkolenia prowadzone przez pracowników Książnicy Pomorskiej:

- Katalogowanie w Języku haseł przedmiotowych BN (Wałcz),
- Opracowanie zbiorów w formacie Marc 21 w systemie bibliotecznym SOWA2 (Gryfino),
- Jak stworzyć markę „Ja”. Poczucie własnej wartości kluczem do satysfakcji zawodowej (Police),
- Sięgaj po to czego chcesz nie raniąc innych - aktywizowanie zachowań asertywnych w pracy i w życiu codziennym (Police),
- 5 szkoleń z zakresu technologii komunikacyjnych i informacyjnych dla bibliotekarzy uczestniczących w II rundzie Programu Rozwoju Bibliotek (5 grup szkoleniowych),
- Nowe technologie informatyczne - dla bibliotekarzy biorących udział w programie Biblioteka+ (3 grupy szkoleniowe),
- 2 szkolenia „Prawo autorskie w bibliotekach” przeprowadzone w ramach Programu Biblioteka+ ,
- Jak prawidłowo wypełnić wniosek do programu Infrastruktura bibliotek ,
- Szkolenia dla bibliotekarzy z bibliotek gminnych w ramach odwiedzin w bibliotekach powiatowych.

Podczas szkoleń w ramach Programu **Biblioteka+** „Szkolenia dla bibliotekarzy” zrealizowano 68 godzin dydaktycznych w trzech wyżej wymienionych modułach: „Rozwój osobistych kompetencji menadżerskich i przywódczych”, „Organizacja i zarządzanie biblioteką”, „Nowe technologie informatyczne” oraz szkolenie „Prawo autorskie w bibliotekach”.

Książnica Pomorska ściśle współpracuje z Urzędem Marszałkowskim przy realizacji programu **Infrastruktura bibliotek**. Na dofinansowanie bibliotek ubiegających się o wsparcie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na rok 2012 Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego przeznaczył 1 mln zł. Ze środków tych skorzystało 5 bibliotek w gminach: Gryfino, Karlino, Mirosławiec, Myślibórz, Wierzchowo. Wysokość dofinansowania ze strony Urzędu Marszałkowskiego wyniosła ponad 710 tys. zł. Uroczyste podpisanie umów o dofinansowanie odbyło się w Książnicy Pomorskiej. Na rok 2013 kilkanaście bibliotek zadeklarowało złożenie wniosków do programu Infrastruktura bibliotek.

Książnica Pomorska koordynuje realizację **Programu Rozwoju Bibliotek** i Programu Biblioteka+ na terenie województwa zachodniopomorskiego. Finalistami I rundy Programu Rozwoju Bibliotek było 16 bibliotek woj. zachodniopomorskiego. Dla nich odbywały się w Książnicy Pomorskiej szkolenia z zakresu umiejętności IT w 2010 r. W 2011 r. do II rundy Programu Rozwoju Bibliotek przystąpiło kolejnych 31 bibliotek. Również dla bibliotek z II rundy przeprowadzono wyżej wymienione szkolenia oraz konferencje regionalne. W 2012 r. w szkoleniach wzięło udział 69 osób, a w konferencjach regionalnych ponad 100 osób.

W ramach Programu Rozwoju Bibliotek współpracowano również z Centrum Aktywności Lokalnej przy realizacji szkoleń specjalistycznych o następujących tematach: Informacje lokalne – jak je zbierać i upowszechniać, Miejsce promocji kultury, Miejsce dla młodych.

Sekretarz Naukowy Książnicy Pomorskiej przeprowadził **20 spotkań edukacyjnych** w bibliotekach na terenie województwa (856 uczestników), w tym we współpracy z dziennikarzami „Kuriera Szczecińskiego” 3 warsztaty dziennikarskie dla młodzieży w Chociwlu, Dobrzezanach i Osinie. Pozostałe spotkania o charakterze wykładów literackich o J. Korczaku, P. Skardze, J.I. Kraszewskim, K.I. Gałczyńskim, Cz. Miłoszu oraz Z. Herbercie cieszyły się dużą popularnością wśród młodzieży i mieszkańców. W Miejskiej Bibliotece Publicznej w Świnoujściu zorganizowano II część konferencji naukowej „Stefan Flukowski i kult nowoczesności”.

Dział Regionalny Książnicy Pomorskiej był organizatorem **XI Spotkania Regionalnego** poświęconego gminie Wolin.

W 2012 r. Książnica Pomorska koordynowała działanie 32. **Dyskusyjnych Klubów Książki** na terenie województwa zachodniopomorskiego (w tym 6 dla młodzieży oraz jeden w Zakładzie Karnym w Koszalinie). W projekcie realizowanym przez Instytut Książki w ramach programu "Tu czytamy" uczestniczyły biblioteki publiczne w: Barlinku, Chojnie, Choszcznie, Darłowie, Dębnie, Dobrej (Filia w Mierzynie), Goleniowie, Gryficach, Gryfinie, Kaliszu Pomorskim, Karsku, Kołobrzegu, Koszalinie, Lipianach, Międzyzdrojach, Myśliborzu, Płotach, Policach, Pyrzycach, Sławnie, Stargardzie Szczecińskim, Szczecinie (Książnica Pomorska), Szczecinku, Trzebiatowie, Wałczu i Złocieńcu. Spotkania klubowiczów odbywały się średnio raz w miesiącu. Łącznie odbyło się 261 spotkań. W ramach działalności Dyskusyjnych Klubów Książki koordynowano organizację 58 spotkań autorskich, których gośćmi byli: Małgorzata Braunek, Artur Cieślak, Joanna Olech, Marta Fox, Maria Czubaszek, Roksana Jędrzejewska - Wróbel, Małgorzata Gutowska - Adamczyk, Hanna Cygler, Grzegorz Kasdepke, Janusz Majewski, Jarosław Kret, Marcin Szczygielski, Krzysztof Koziołek, Tomasz Raczek, Anna Piecyk, Agnieszka Tyszka, Czesław Kuriata, Konrad Wojtyła, Andrzej Skrendo, Michał Witkowski, Krzysztof Bartnicki, Tanya Valko, Ryszard Zawada, Eliza Piotrowska.

W ramach cyklu spotkań „Dobre książki i kawa ...” w Książnicy Pomorskiej odbyło się spotkanie z Krzysztofem Vargą.

Moderatorzy Dyskusyjnych Klubów Książki wzięli udział w warsztatach dziennikarskich, które prowadził pisarz i dziennikarz Krzysztof Koziołek oraz w warsztatach dziennikarskich z literatury szwajcarskiej, prowadzonych przez Rafała Grzenia, filologa, krytyka literackiego i filmowca.

Spotkania Dyskusyjnych Klubów Książki cieszyły się zainteresowaniem, a ich promocja oraz relacje ze spotkań regularnie były obecne w mediach i na stronach internetowych bibliotek.

Po raz czwarty w Książnicy Pomorskiej rozstrzygnięto konkurs **Biblioteka Roku** na najlepszą bibliotekę publiczną województwa zachodniopomorskiego roku 2011. W kategorii miejscowości powyżej 15 tys. mieszkańców w konkursie zwyciężyła **Miejska Biblioteka Publiczna w Gryficach**, a w kategorii poniżej 15 tys. mieszkańców - **Miejska Biblioteka Publiczna w Bornem Sulinowie**. Uroczyste wręczenie statuetek odbyło się w siedzibie biblioteki oraz Urzędu Miasta i Gminy.

Pracownicy Książnicy Pomorskiej opracowali roczną **statystykę** usług bibliotecznych w województwie zachodniopomorskim dla GUS za rok 2011. Na potrzeby Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego zestawiono dane statystyczne, w dużej mierze nie objęte sprawozdawczością GUS, a dotyczące źródeł finansowania zakupów, całości budżetu bibliotek, zatrudnienia, komputeryzacji oraz infrastruktury bibliotek. Na podstawie zebranych danych statystycznych oraz sprawozdań opisowych nadesłanych przez biblioteki opracowano i wydano „Sprawozdanie z działalności bibliotek publicznych województwa zachodniopomorskiego w 2011r.”, które przekazano władzom samorządowym, bibliotekom województwa zachodniopomorskiego oraz Bibliotece Narodowej. Zbierając dane statystyczne instruktorzy z Książnicy Pomorskiej korygowali nieprawidłowo wypełniane elektroniczne formularze sprawozdawczości GUS. Niestety nie wszystkie biblioteki poprawiały błędy. Mogą więc wystąpić różnice pomiędzy danymi, którymi dysponuje biblioteka wojewódzka a danymi GUS.

W związku z podziałem środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego na zakup nowości w 2012 r. w ramach Programu Biblioteki Narodowej – „**Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek**” przeanalizowano stan organizacyjno – prawny bibliotek publicznych w województwie oraz dokonano podziału środków.

Współpracowano ze Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich w opracowaniu wskaźników funkcjonalności bibliotek publicznych. Przeprowadzono badanie pilotażowe wśród wytypowanych bibliotek publicznych woj. zachodniopomorskiego (10 bibliotek).

Również na potrzeby Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich zebrano i opracowano wyniki ankiet dotyczących stanu komputeryzacji wszystkich placówek bibliotecznych w woj. zachodniopomorskim.

Książnica Pomorska rozprawadzała nieodpłatnie wydawane przez siebie czasopismo Bibliotekarz Zachodniopomorski, służące bibliotekom w województwie jako materiał metodyczny.

Dyrektor
Książnicy Pomorskiej

Lucjan Bąbolewski

Szczecin, marzec 2013 r.

Otrzymują:

- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego,
- Przewodniczący Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego,
- Dyrektor Wydziału Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego,
- Biblioteka Narodowa,
- Biblioteki powiatowe.

SPIS TREŚCI

I.	Stan i struktura bibliotek publicznych. Status formalno – prawny bibliotek	1
II.	Inwestycje, modernizacje, zmiany w infrastrukturze bibliotek publicznych	3
III.	Kadra bibliotekarska	4
IV.	Zbiory bibliotek	6
V.	Komputeryzacja bibliotek	8
VI.	Użytkownicy bibliotek	9
VII.	Udostępnianie zbiorów	11
VIII.	Działalność informacyjna bibliotek	12
IX.	Obsługa specjalnych grup użytkowników bibliotek	14
X.	Działalność kulturalno-oświatowa bibliotek	17
XI.	Działalność naukowa i wydawnicza	22
XII.	Pozabudżetowe źródła pozyskiwania środków na działalność bieżącą i inwestycje. Udział w programach, konkursach, grantach, sponsoring	24
XIII.	Stan organizacyjny i działalność bibliotek powiatowych na rzecz bibliotek gminnych. Zadania wojewódzkie realizowane przez księżnicę pomorską	26